

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HVIDBOG

En dokumentarisk Redegørelse
vedrørende Begivenhederne omkring den

9. APRIL

HJEMMEFRONTEN

Prisen er Kr. 10.— men husk,
at De ved at give mere støtte
Kampen mod Nazismen.

STUDENTERNES
EFTERRETNINGSTJENESTE

H V I D B O G.

Forord.

I.

- Bilag 1 - 3 Kammerherre Zahle's Indberetninger fra Berlin den 4. - 8. April 1940.
- Bilag 5 Uddrag af Generalkommandoens Beretning om Begivenhederne ved Hæren den 6. - 9. April 1940.
- Bilag 6 Redegørelse for Søværnets Forhold den 9. April 1940 og Tiden umiddelbart forinden.
- Bilag 7 Uddrag af Søværnskommandoens Beretning vedrørende Søværnets Forhold omkring den tyske Besættelse af Danmark den 9. April 1940.
- Bilag 8 Viceadmiral Rechnitzer's Korrespondance med Storadmiral Raeder og Viceadmiral Mewis.
- Bilag 9 Propaganda og Virkelighed.
- Bilag 10 - 11 Kunde det have nytte ?
- Bilag 12 Skrivelse fra fhv. Handelsminister J. Christmas Møller til fhv. Udenrigsminister P. Rohegune Munch.

II.

- Bilag 13 Fhv. Handelsminister J. Christmas Møller's Beretning om Tyskernes Løftebrud indtil hans Afrejse til England.

III.

Kommentar og Krav.

F O R O R D .

Denne Hvidbog er den vægtigste af de Publikationer, som det siden den 9. April 1940 har været nødvendigt ad illegal Vej at bringe til Befolkningens Kendskab. Det er lykkedes at fremskaffe en Række vigtige Dokumenter vedrørende den daværende Regerings Andel i Begivenhederne i 1940 samt fhv. Handelsminister J. Christmas Møllers Beretning om Tyskernes Løftebrud.

Den foreliggende Dokumentsamling indeholder først og fremmest Indberetninger fra den danske Gesandt i Berlin, Kammerherre Zahle, afgivet i Dagene 4.-8. April 1940 med Oplysninger om den forestaaende Besættelse samt de militære Myndighedsrapporter suppleret med en tysk Bedømmelse af den Betydning, et dansk Forsvar vilde have haft.

Naar Beslutningen om at udsende denne Hvidbog er taget, skyldes det Overbevisningen om, at det vil være Danmark umuligt at tilkæmpe sig en lykkelig Fremtid med Ledere, der direkte eller indirekte har et Ansvar for de for vort Folk saa beskæmmende Begivenheder i Dagene før og efter hin skæbnésvangre Aprildag.

Danskerne er et Folk, der har let ved at tilgive og glemme, og Tilgivelsens beskæmmende Slør er allerede begyndt at brede sig over de historiske Kendsgerninger. For Danmarks Skyld er et Opgør efter Krigen imidlertid nødvendigt, og for Nordens Skyld er det uundgaaeligt. Hvidbogen viser ikke alene, at Forudsætningen for, at det tyske Felttog skulde lykkes, var en lynhurtig Besættelse af Danmark, men ogsaa at denne Besættelse muligvis kunde have været helt undgaaet eller i hvert Fald forsinket, og skal vi nogensinde kunne se vore tapre norske Brødre i Øjnene, maa vi i det mindste have ryddet den Raaddenskab af Vejen, som var en saa frodig Jordbund for de militære Operationer mod Broderlandet.

Denne Dokumentsamling kan kun betegnes som en foreløbig Hvidbog. Der mangler saaledes Indberetninger fra Kommandørkaptajn Kjølser, den tidligere danske Marineattaché i Berlin, der senere blev udvist af Tyskland. Der hentydes Gang paa Gang i Minister Zahles Rapporter til Udenrigsministeriet til disse vigtige Dokumenter, der klart viser, hvor fremsynet og velunderrettet Kommandørkaptajn Kjølser var. Men ogsaa de vil til sin Tid sammen med andre Dokumenter se Dagens Lys og være medvirkende til at bringe endnu større Klarhed over alle de for den danske Regering saa kompromitterende Forhold.

Berlin den 4. April 1940.

Strengt fortroligt.

Med særlig Kurér.

Herr Udenrigsminister.

I. Herved har jeg den Ære at indberette, at den svenske Marineattaché Kl. 13 D.D. indfandt sig hos Gesandtskabets Marineattaché og meddelte i kort sammentrængt Form følgende, som han havde fra absolut paalidelig Kilde indenfor Oberkommando der Wehrmacht:

1) Der forestaar en "Agression" mod Danmark, som skal finde Sted i næste Uge.

2) Samtidig, eller muligvis lidt senere, forberedes et Indbrud i Holland, muligvis ogsaa Belgien.

3) Det er sandsynligt, at Operationerne dernæst fortsættes mod Sydnorge.

4) Der er intet erfaret om eventuelle Hensigter mod Sverige.

5) Troppe -og Tonnagekoncentrationer (Ialt ca. 155,000 Tons) ved Swinemünde bekræfter sig og skal delvis være indladet, men ikke afgaaet. Der er Meddelelser om, at der i visse Troppeafdelinger drives forceret Uddannelse i Gasangreb, og at dette i flere Tilfælde skal have gjort Tropperne urolige. Man maa forvente en hensynsløs Indsættelse af Krigsmateriel.

Den svenske Marineattaché meddelte, at den svenske Gesandt var underrettet, og at denne havde anmodet ham om at meddele mig ovenstaaende.

II. Umiddelbart efter dette Besøg indfandt den hollandske Militærattaché sig hos Marineattachéen og gav ganske ligelydende Meddelelse.

Han meddelte, at Oplysningerne stammede fra samme meget paalidelige Kilder indenfor tyske Officerkredse, som tidligere havde advaret Holland, og som var utilfreds med det nuværende System.

Paa Forespørgsel tilføjede han, at selvom han ikke kunde udtale sig om, hvorvidt disse Planer virkelig vilde blive udført, var han overbevist om Oplysningernes Paalidelighed, hvad Planernes

Udarbejdelse angaar. Han spurgte, om Danmark var mobiliseret, og anmodede om at blive holdt underrettet om, hvad Gesandtskabet maatte erfare.

Jeg telefontelegraferede derefter til Udenrigsministeriet under Nr. 25.

Jeg er i Tvivl om, hvorvidt jeg mundtlig til Udenrigsministeren eller Statssekretæren skal nævne disse Meddelelser, forsaavidt angaar deres faktiske Indhold, - naturligvis uden Kildeangivelse. Maaske vil sidstnævnte paa Grund af personligt Forhold til mig have vanskeligt ved undvigende Svar. Eventuel Instruktion udbedes.

Nærværende Beretning ledsaget af et Gennemslag overbringes af Legationssekretær Schön som Kurer pr. Flyvemaskine Dags Eftermiddag. Han bedes sendt tilbage i Morgen Fredag Eftermiddag.

Jeg har den Ære at forblive med den mest udmærkede Højagtelse

Hr. Udenrigsministerens
ærbødige
(sign.) Herluf Zahle

P.S. Efter at ovenstaaende er skrevet, erfarer jeg, at norsk Gesandtskab har lignende Meddelelser. Norsk Kilde angives at være neutral Civilperson; herudover har vi ikke meddelt hinanden noget om Kilder. De norske Meddelelser gaar ud paa snarligt Angreb paa Holland for at skaffe Basis for Angreb paa den franske Nordfront. Hvad Danmark angaar, skulde Maalet være at skaffe Støttepunkter for Undervandsbaade og Luftbaser paa Jyllands Vestkyst.

D. s.

Berlin, den 5. April 1940.

Strengt fortroligt.

Med Kurér.

Nr. XXIII

Danmark/Tyskland

Hr. Udenrigsministeren.

I Forbindelse med min ærbødige Indberetning Nr. XXII af G.D. har jeg den Ære at meddele følgende:

Min svenske Kollega fik i Tirsdags Morges - efter at han havde meddelt sin Regering de Oplysninger, som jeg i Privatbrev, overbragt Dem af Marineattachéen, havde givet Hr. Ministeren - Ordre til at rette Forespørgsel til Statssekretæren om 1) Sandheden af Foranstaltningerne i Stettin og Swinemünde og 2) det eventuelle Formaal med disse. Kun det første Spørgsmaal blev rettet til den Paagældende, idet han gjorde et meget alvorligt og "præoccuperet" Indtryk, og svarede, at han ikke kendte noget til saadanne Foranstaltninger, men selvom han skulde faa Rygterne bekræftede, ikke vilde være i Stand til at give Oplysninger om Troppebevægelser i et krigsførende Land. Efter dette Svar opgav Minister Richert at udføre Ordrens anden Del. Det var om Morgenens blevet sagt ham, at Statssekretæren ikke kunde modtage ham om Eftermiddagen, men kun ganske kort Tid ved Middagstid. Grunden hertil var antagelig et stort Møde ogsaa af de ledende Ministre hos Rigskansleren Tirsdag Eftermiddag.

Det er paa ingen Maade min Tanke at svække de foruroligende Indicier, naar jeg peger paa Muligheden af, at den tyske Regering har ventet en allieret væsentlig aktivere Krigsførelse uden Hensyn til neutrale danske og norske Rettigheder, og at Foranstaltninger for alle Tilfældes Skyld er blevet forberedte, men muligt stillet i Bero efter den britiske Premierministers Tale, der var betydelig mindre skarp end fra flere Sider ventet. Vi har, som Ministeren vil vide, i de forløbne Krigsmaaneder set en Række tyske Planer mod Vest lagt og foreløbig ikke udførte.

Jeg tør ogsaa henlede Opmærksomheden paa, at Meddelelserne fra "utilfredse Officerer" maaske maa tages med et vist Forbehold. De kunde vel være beordret til visse "Indiskretioner" for at fremkalde visse Reaktionen, der forventes at kunne være af Interesse.

Det er muligt, at den tyske Regering tror paa Muligheden af

~~er engelsk Landgang i Narvik~~ og derfra videre Indmarch i Sverige mod Kiruna, en Plan der forekommer mig at høre hjemme i Fantasiens Verden. Hvis dette imidlertid er Tilfældet, kunde Foranstaltningerne være Forberedelse til Modstand herimod. At Sverige vilde og kunde modsætte sig en saadan Indmarch, kan vel betragtes som givet. Og derom er den tyske Regering næppe i Tvivl.

Som det af ovenstaaende vil fremgaa, er jeg kun i Stand til at meddele Fakta - saaledes som de synes at være - men ikke i Stand til herfra at drage konkrete Konklusioner af mere eller mindre alvorlig Art. Jeg anser det dog for min Pligt at udtale, at den kgl. Regering paa ingen Maade bør skyde den Tanke fra sig, at Situationen kan være yderst alvorlig eller i Løbet af faa Dage eller Timer blive det. Øjeblikket turde derfor, efter min ærbødige Formening, være inde til snarest muligt at tage under den grundigste Overvejelse, hvad der - under de forskellige mulige Gradationer i Situationens Udvikling - vil være at foretage.

Jeg tilføjer, at det er mig bekendt, at herværende danske Presse-repræsentanter er foruroligede ved den usædvanlige Tillukkethed, der vises dem fra deres sædvanlige officielle Forbindelser, der i Modsætning til, hvad der ellers er Tilfældet, ikke engang har reageret over for visse Meddelelser i den danske Presse, saaledes heller ikke den i Nationaltidendes Gaarsnummer fra engelsk Kilde omtalte Meddelelse om militære Forberedelser ved den tyske Østersøkyst.

Nærværende Beretning ledsaget af et Gennemslag indsendes med Kurér pr. Flyvemaskine Dags Eftermiddag.

Jeg har den Ære at forblive med den mest udmærkede Højagtelse
Herluf Zahle

Berlin, den 6 April 1940

Strængt fortroligt.

Med Kurér.

Nr. XXIV

Danmark- Tyskland

Hr. Udenrigsminister,

I Forbindelse med mine ærbødige Indberetninger Nr. XXII og XXIII tillader jeg mig at fremkomme med følgende Betragtning med Hensyn til den øjeblikkelige Situation.

Hr. Ministeren vil af sidstnævnte Indberetning have forstået, at jeg i øjeblikket ikke anser efter Ordre foretaget Henvendelse af mig til den tyske Regering med Hensyn til paa Østersøkysten foretagne Foranstaltninger som opportunt.

Af følgende Grunde:

- 1) Sandsynligheden for et klart Svar er ringe.
- 2) Fremsættelsen af en Forespørgsel gør et - eventuelt ubehageligt - Svar lettere, og endelig
- 3) kan jeg som Underskriver af Ikke-Angrebspagten - med Fare for at blive haanet af et almindeligt Publikum - ikke bringes til ganske at se bort fra denne og dens Protokol, der dog indtil videre paa et bestemt Omraade har vist nogen Effektivitet. At vise en manglende Tillid til internationale Aftaler svækker disses Kraft.

Det er ikke min Sag - uspurgt - at give Regeringen Raad med Hensyn til, hvad der fra dennes Side bør foretages under de Muligheder, som Situationen frembyder. Det er heller ikke min Mening at give Udtryk for nogen Optimisme, naar jeg tillader mig at fremkomme med følgende Betragtninger:

Jeg ser ikke, at dansk Land og Landterritorium - under den i øjeblikket værende militærpolitiske Situation - kan have anden Betydning end som Støttestrukturer for Flyvere og Undervandsbaade aktivt som nærmere Udfaldsbasis, passivt som Havne- og Ankerpladser for maritime Stridskræfter, der er bestemt til at sikre Søfærdselslinierne fra Lindesnes til Helgolandsbugten eller til Spærringer af Skagerak. Dansk Territoriums Anvendelse hertil er ikke syndelig lovende under Hensyn til manglende egnede Havne og - i alt Fald i øjeblikket - Flyvepladser.

Hr. Ministeren vil i mit ærbødige Nr. XXII have lagt Mærke til Meddelelsen om Sammenlægningen i tyske Østersøhavne af betydelig Tonnage egnet til Indskibning af Militær o.s.v. Det forekommer mig, at

Anvendelse af Tonnage ikke er nødvendig af Hensyn til en eventuel "Agression" mod Danmark, hvor Landforbindelsen frembyder en nem og ikke hindret Adgang i alt Fald til den Del af Landet, som under den nu foreliggende Situation synes naturligst at kunne komme i Betragtning.

Hvis det er rigtigt - hvad jeg her hører - at den tyske Regering mener at have undervurderet den Effektivitet, med hvilken de Allierede havde kunnet indgribe i den russisk/finske Konflikt, eventuelt med Benyttelse af skandinavisk Territorium, er der Grund til at formode, at de trufne Foranstaltninger til et kraftigt Fremstød mod norsk Territorium hvor allierede Stridskræfter skulde sætte sig fast paa dette Lands Sø- eller Landterritorium. Jeg forstaar, at den tyske Regering i den sidste Tid 2 Gange i Oslo har henledt Opmærksomheden paa, at en saadan Aktion fra de Allieredes Side vil have en øjeblikkelig Kontra-aktion fra tysk Side til Følge.

I Gaar fandt der en l. Opførelse Sted af en Film om det tyske Flyvervæsens Indsats i Krigen mod Polen. Den viste, hvorledes dette store Land med en Fredsstyrke paa 30 Divisioner i Løbet af 18 Dage forvandlede til Kvadratmile af rygende Ruiner. Hr. Göring, der havde indbudt til denne Forestilling - ogsaa Missionschefer og Militærattachéer med Fruer - vistest til sidst paa den hvide Dug med Udtalelser om Englands sikre Ødelæggelse. Det sidste Billede var et Englandskort, der blev større og større og til sidst knustes af en Bombeeksplosion.

Nærværende Beretning ledsaget af et Gennemslag indsendes med Kurér Dags Eftermiddag.

Jeg har den Ære at forblive med den mest udmærkede Højagtelse

Hr. Udenrigsministerens
ærbødige
(sign.) Hérulf Zahle

P.S. Paa Grund af ~~de ofte fantastiske Tal, der nævnes,~~ kan det have sin Interesse at erfare, at kyndige fremmede Militærer anslaar det tyske Militærs Flyvevæsens første Linie til ca. 9.000 Maskiner, deraf $\frac{1}{2}$ svære Bombemaskiner, ca. 2.500 Jagere og Resten Specialmaskiner, f. Eks. Spejdermaskiner. Dertil kommer en Reserve paa ca. 6.000, hvortil uddannet Personale ikke findes.

Det tyske Flyvevæsen har stor Respekt for den franske Flyveuddannelse, mindre for Materiellet. Omvendt er Tilfældet for det engelske Flyvevæsens Vedkommende. Det skal være de tyske Maskiner forbudt at indlade sig i Kamp med Maskiner af Spitfire Typen og Curtis Typen paa Grund af disses langt mindre Vingebelastning.

Som ret usikkert Rygte, har jeg hørt, der i Holsten skulde befinde sig 4 Divisioner af Linien.

Jeg har hørt sige, at den tyske Generalstab ikke særlig gerne ser en Udvidelse af Fronterne under Hensyn til den ønskelige Koncentration paa Vestfronten.

D. s.

Berlin, den 8. April 1940.

Strengt fortroligt.

Med Kurér

Nr. XXV

Danmark-Tyskland.

1 Gennemslag.

Mr. Udenrigsminister,

I Løbet af Gaarsdagens Eftermiddag erfarer jeg - gennem Kommandørkaptain Kjølser, der formidler Gesandtskabets Forbindelser med de andre Specialattachéer - fra U.S.A.'s Marineattaché, at Transportflaaden har forladt Stettin den 4. ds. med vestlig Kurs over Østersøen. Denne mener at vide, at Destinationshavnen skal naas den 11. ds. (Denne Meddelelse har jeg givet videre til det norske Gesandtskab, der ikke har nogen Militær- eller Marineattaché.) Dette sidste kunde tyde paa, at Bestemmelsen var Narvik. Denne Slutning er dog usikker, da man ikke kan vide, hvor længe denne Flaade f. Eks. forbliver i tyske Farvande. Det er forstaaeligt, at Flaaden forlader Stettin, hvor den observeres, og at Overraskelsesmomentet saa vidt muligt ønskes bevaret. Denne Kilde tror ikke paa Offensiv mod Vestfronten i dette Øjeblik. Den hollandske Marineattaché vil vide, at "Befehl" er udgaaet til Transportflaaden: at endelig Bestemmelse er taget med Hensyn til Aktionen af denne. Det forlyder, at der ligger el. har ligget Bjergtropper i Naueu, (ca. 50 km. fra Berlin mod VNV), til hvilke der skal være uddelt Søsygemidler. Danske Udkigsstationer vil muligt have afgivet Meldinger om Transportflaaden, der ogsaa kan tænkes at tage Vejen gennem Kielerkanalen.

De herværende Militærattachéer samt Marine- og Luftattachéer har i længere Tid anmodet om at faa Lejlighed til at aflægge Besøg paa Vestfronten. Denne Rejse var endelig fastsat til i Gaar Søndag Aften med Kreutznaach (SV for Mainz) som foreløbigt Maal. De Paagældende skulde være tilbage allerede i Morgen Tirsdag den 9 ds. Den hollandske Militærattaché meldte sig dog i sidste Øjeblik syg. Den amerikanske og italienske sendte Afbud, men delegerede deres Adjoints. Da det kun drejede sig om en Dag, fandt vi det rigtigst, at Marineattachéen ikke sendte Afbud. Den samme Stilling tog den svenske Marineattaché. Jeg har i Løbet af Dagen i Dag været i Forbindelse med den hollandske Militærattaché.

Hvad jeg iøvrigt i Løbet af Gaar søgen har hørt, staar ikke i Modstrid med ovenstaaende Oplysninger. Landfronten ligger stadig

~~i sidste Beredskab. Til nogen Optimisme ser jeg ingen Grund. Er de foranstaaende Meddelelser rigtige, maa man vel stadig tænke sig, at de tyske Styrker følger en Plan, der ikke er en Følge af, men et Præventiv mod et allieret Fremstød mod de nordlige Vestkyster. Man beskæftiger sig her stærkt med Formodninger med Hensyn til Indholdet af de af den britiske Udenrigsminister, den svenske og norske Gesandt i Holland overleverede Noter. Det kommer an paa, hvad Tyskland selv mener fordelagtigst under Hensyn til de almindelige os ubekendte Planer over Krigsmaal. At man kan have svært ved fra vort Synspunkt at se den Fordel, Tyskland kan have i en saadan Aktion, er vel ret irrelevant. Selv for Lægmandsbetragtninger kan det forstaas, at de nordlige Vestkyster kan frembyde direkte Udfaldtspunkter mod den britiske Østkyst. Den norske Vestkyst synes dog hertil at egne sig i højere Grad end Jyllandskysten med dens Mangel paa Havne og Læpunkter.~~

Fra flere Steder siges det mig, at Forholdet mellem Tyskland og Rusland i de aller sidste Uger er noget kølnet. Den tyske Presse har faaet Ordre til at behandle Rusland med Høflighed, men Kulde. Den tyske Holdning synes paavirket af Italien.

I det Øjeblik, hvor disse Linier skrives, er jeg ubekendt med det nærmere Indhold af de af de Allierede til Sverige og Norge overgivne Noter ang. hvis konkrete Indhold den tyske Dagspresse intet konkret indeholder. Jeg hører til min Forbavselse Rygter om, at Formuleringen ikke er parallel, men fra fransk Side holdt i en skarpere Tone.

Hans Kongelige Højhed Prins Axel ankom hertil i Gaar Aftes, og jeg venter Direktøren Dags Aften. Jeg forstaar tilfulde den naturlige Begrundelse, der har foranlediget disse Sendelser. Hvis jeg imidlertid forud var blevet afæsket en Udtalelse om disse, vilde jeg have tilladt mig at paatale, at de, hvis Situationen hurtigt udvikler sig efter de nu tilsyneladende Linier har ringe Chance for at føre til Arrangementer med eller Tilsagn fra den tyske Regerings Side med Hensyn til den danske Skibsfart over Nordsøen. Intet skulde glæde mig mere, end hvis jeg i denne Henseende er for pessimistisk. Jeg er selvfølgelig til Disposition i saa høj Grad, som manglende Instruktioner tillader. Jeg ser her bort fra de Vanskeligheder, som uofficielle Sendelser altid frembyder i dette særdeles formelle Land. En Mistanke om at Kompetence - end sige Forfængelighedshensyn skulde paavirke denne min Stilling, tør jeg vel formentlig mig hævet over.

Da jeg af Prins Axel erfarede, at hans Kongelige Højhed vilde

søge at komme i Forbindelse med Marskal Göring og Storadmiral Raeder, fandt jeg det nødvendigt i Fortrolighed for Prinsen at klarlægge den førstnævntes noget spændte Forhold til Hr. von Ribbentrop. Det er overhovedet en "ressentiment" i Wilhelmstrasse, som jeg til en vis Grad frygter. Jeg henstillede til Prins Axel foreløbig eller i alt Fald først at søge at henvende sig til Admiral Raeder og maaske lade Modtagelsen der være bestemmende for eventuelle videre Skridt. Hvis Prinsen bliver modtaget af Raeder inden denne Beretnings nødvendige Afsendelse, skal jeg meddele om Mødets Forløb. Prins Axels Stilling, Erfaring og Charme - dermed regner jeg selvfølgelig. Men under nuværende Forhold frygter jeg for, at disse udmærkede Betingelser ikke her har tilstrækkelig Slagkraft - i alt Fald ikke under den øjeblikkelige Situation, saavidt jeg - mangelfuldt - er i Stand til at overskue den.

Hr. Ministeren vil ikke misforstaa mig, naar jeg i Ærbødighed tillader mig at advare imod for stærkt at parallelisere mellem den nuværende Krig og "Verdenskrigen". Forholdene kan let og hastigt udvikle sig paa en ganske anden og farligere Maade. Vi kan ikke slaa os til Taals med Præcedenser. Vi kan i den nærmeste Fremtid fra begge krigsførende Parters Side blive stillet over for Problemer, til hvilke ingen "Forakter" findes uden at gaa ret langt tilbage i Historien.

Efter at ovenstaaende er skrevet, erfarer jeg, at Reuters Bureau skal have meddelt, at den britiske Flaade vil udlægge Miner i norsk Territorial Farvand, og at man fra tysk Side er forberedt paa dette Skridt og vil træffe sine Modforanstaltninger.

Nærværende Beretning, der bedes betragtet som strengt fortroligt, indsendes Dags Eftermiddag med Kurér pr. Flyvemaskine. En Genpart medfølger.

Jeg forbliver med den mest udmærkede Højagtelse

Hr. Udenrigsministerens
ærbødige
(sign.) Herluf Zahle.

P.S. 1) Efter at ovenstaaende er skrevet, erfarer jeg, at Direktør Mohr Rejse er udsat.

P.S. 2) Efter Aftale med Prins Axel lod jeg Kl. 10 Legationsraaden telefonere til Admiralens Adjudant. Kort efter telefonerede Ausvertiges Amt Protokol Afdeling og bad om en Samtale med mig, under hvilken Hr. von Deurnberg, meddelte mig, at Prinsens Ankomst var indberettet fra den ty-

~~ske Gesandt i København. En Attaché vil blive sendt til Gesandtskabet.~~

Denne en Hr. von Bredov kom med Vogn og ventede her paa Besked fra Admi-
ralen, en Besked som til dette Øjeblik - Kl. 1,30 ikke er kommet.

P.S. 3) Den svenske Gesandt har personligt givet Møde hos mig og med-
delt, at han fra en god Kilde - som han dog ikke kunde nævne - havde er-
faret, at de tyske Planer skulde gaa ud paa en hel eller delvis Besæt-
telse af Danmark og Norge.

P.S. 4) Det er meddelt mig fra god Kilde, at de tyske Gesandter i Os-
lo og Stockholm i Gaar kom hertil i Flyvemaskine for om Eftermiddagen
i Ausvertiges Amt at faa Instruktioner af den tyske Udenrigsminister.

D. s.

Bilag 5.

Uddrag af Generalkommandoens Beretning om Begivenhederne ved Hæren den 6. - 9. April 1940.

Den 6. April (Lørdag).

Kl. 11.30 afholdtes et Møde hos Forsvarsministeren.

Meddelelser fra Gesandtskabet i Berlin om de 150.000 Tons
Transportskibe i de tyske Østersøhavne.

Chefen for Generalstaben (Gørtz) oplyste, at man havde
Meldinger om 11-12 tyske Divisioner i tyske Østersøhavne og et
betydeligt Transportmateriel, særlig ved Stettin.

Forsvarsministeren oplyste, at Regeringen vilde sende
forhenværende Udenrigsminister Scavenius til Tyskland for at søge
Underretning om Situationen.

Viceadmiralen (Rechnitzer) mente, at Angreb paa Danmark
var ganske uden Formaal, men muligvis var der tyske Planer om at
besætte Læsø.

Generalløjtnanten (Prior) foreslog, at Regeringen søgte
at forudse forskellige Eventualiteter, særlige ultimative Krav, og
gøre sig klart, hvorledes man vilde stille sig overfor dem, saa
man kunde være mere forberedt.

Ministeren mente, og heri støttedes han af Viceadmiralen,
at det var bedre at vente, til Kravene forelaa.

Chefen for Generalkommandoen (Prior) foreslog endelig, at
man indkaldte Aargangene 1930-35.

Generalstabschefen oplyste, at det vilde tage 6 Dage at
gennemføre en fuldstændig Mobilisering og ikke mindre end et Par Dage
til at formere fuld Sikringsstyrke.

Ministeren mente, ligesom Viceadmiralen, at en Indkaldelse
kunde vække Uro, men lovede at overveje Sagen.

Den 8. April (Mandag).

Kl. 10.30 afholdtes et nyt Møde.

Ministeren og Viceadmiralen meddelte, at der forelaa
Meldinger om, at en tysk Eskadre bestaaende af "Gneisenau", "Deutsch-
land" og "Emden" med ca. 70 Trawlere og lign. gik langt nord-paa
gennem Store Balt og Kl. 9 passerede Refsnæs.

Generalstabschefen blev om Eftermiddagen kaldt til Konference hos Forsvarsministeren (Alsing Andersen), hvor ogsaa Direktør Korst var til Stede. Over for Forsvarsministeren forlangte Finansministeren (Buhl) udsendt Ordre til Grænsegendarmeriet om, at Gendarmene ikke maatte skyde i Tilfælde af en Grænseoverskridelse, men kun underrette de militære Myndigheder. Det tilføjedes, at Ordren allerede var givet fra Finansministeriet, men man ønskede den bekræftet fra Krigsministeriet over for saavel Grænsegendarmeriet som de militære Myndigheder. Generalstabschefen hævdede, at dette stred mod Overenskomsten med Krigsministeriet og den Uddannelse, Gendarmene havde faaet.

Kravet fastholdtes fra Finansministerens Side. Forsvarsministeren lovede Udsendelsen uden at gaa ind paa Tanken om at give Jydske Division Frihed til at skyde Tropper længere frem. Stillet over for Kravet om Ordrens Udsendelse ved Generalkommandoens Foranstaltning forlangte Generalstabschefen en skriftlig Ordre fra Krigsministeren, idet han ikke mente mundtlig at kunne overbringe Chefen for Generalkommandoen en Ordre, som han vidste fundamentalt vilde stride imod, hvad Chefen for Generalkommandoen vilde anse for rigtig.

Kl. 17 udbad Chefen for Generalkommandoen sig en ny Samtal med Forsvarsministeren (Alsing Andersen). Han forelagde i Viceadmiralen og Direktøren for Krigsministeriets Nærværelse de sidste Efterretninger og stillede følgende Forslag:

Bemyndigelse for Jydske Division til at forskyde Tropperne efter Behov, bl.a. Luftværnsbatterierne i Sønderjylland hen til det nærmeste Fodfolk for at beskytte dette (deres nuværende Standpladser var kendt af Tyskerne),

Styrken fra Odense til Fredericiaegnen,

Styrken i Sønderborg for Størstedelen til Aabenraaegnen,

Styrker frem mod Grænsen (ca. 1 km fra denne) til Støtte for Grænsegendarmene,

Etablering af Luftmeldetjenesten,

Sluttelig indstillede Chefen for Generalkommandoen paany indtrængende, at man indkaldte Sikringsstyrken, og tilføjede, at senere kunde det blive endnu vanskeligere, hvilket Ministeren indrømmede.

Et Svar blev stillet i Udsigt efter Mødet med Partiformænd (Kl. 20) og et derpaa følgende Ministermøde (Kl. 21).

Da det viste sig, at den fjenåtlige Motorkolonne øjensynli

traf Forberedelse til at overnatte Syd for Grænsen uden at overskride ~~denne, besluttede Generalkommandoen ligeledes at give de danske Tropper~~ Hvile for Natten og befalede derfor mellem Kl. 19 og 20:

- "Forhøjet Beredskab" - jfr. Feltreglement I A, Punkt 285.
Af Meldinger senere paa Aftenen fremgik det,
- at Motorkolonnen var echelonneret langs Vejen Flensborg-Slesvig - Rendsborg med Tyngden ved Inningsteds SV for Slesvig,
  - at der ventedes 28 Troppetog til Flensborg (formentlig marcherende Dele af 1. Division),
  - at der ridende Syd ud af Flensborg var set ca. 100 Ryttere.

Først henad Kl. 22,30 forelaa Regeringens Afgørelse efter et et Ministermøde ca. Kl. 21,30, hvorefter Chefen for Generalkommandoen blev kaldt til Ministeren.

DER SKULDE HVERKEN INDKALDES SIKRINGSSTYRKE ELLER FORETAGES FORSKYDNINGER ELLER SAMMENDRAGNING AF TROPPER.

9. April 1940 (Tirsdag).

Da Klokken blev 3,30, meldtes til Generalstabens Efterretningssektion fra Grænsen om stærk Motorlarm langs Strækningen fra Rends til Arentoft. Fra Arentoft hørtes Kommandoraab.

Kl. 4,25 meldtes til Efterretningssektionen, at tyske Tropper havde overskredet Grænsen ved Krusaa Kl. 4,15, og straks efter - Kl. 4,30 - fik Efterretningssektionen fra Søværnskommandoen Melding om, at tyske Tropper var gaaet i Land i Middelfart, Assens og Nyborg. Noget senere indløb ogsaa Melding om Landgang i Korsør.

Direktøren for Krigsministeriet telefonerede Kl. 4,30 til Chefen for Generalkommandoen og meddelte, at et tysk Skib med Tropper var løbet paa en Mine i Langelandsbæltet; Direktøren bad Generelløjtnanten komme til Krigsministeriet. Under Samtalen indløb Melding om tysk Landgang paa Fyn, hvortil Chefen for Generalkommandoen bemærkede: "Saa maa vi mobilisere". Kl. 4,45 kørte Chefen for Generalkommandoen fra Kastellet til Krigsministeriet og indtraf her Kl. 4,57.

Til Stede var Forsvarsministeren (Alsing Andersen), Viceadmiralen (Rechnitzer) og Direktøren fra Krigsministeriet.

Kl. 4,40 kom Meddelelser om, at tyske Tropper havde overskredet Grænsen i hele dens Udstrækning, samt om Landgang i Korsør.

En dansk Journalist i Berlin havde meddelt, at der kunde ventes en tysk Aktion i Løbet af 2 Timer.

Ved Minesperringen ud for Falsterbo laa et Par større Skibe.

Desuden meddeltes om en Flaadestyrke af samme Størrelse som den i Store Bælt set paa Vej op gennem Sundet og fra Stevns drejende mod Nord-Vest (denne sidste Melding viste sig snart at bero paa en Forveksling med den i Store Bælt sigtede Eskadre : Hjelm Fyr hørt som Stevns.)

Generalstabschefen meddelte, at der umiddelbart forud for Mødet var indløbet Meddelelse om, at en 50-60 km lang Motor-kolonne var paa Vej fra Rendsborg mod Flensborg. Meddelelsen maatte betegnes som sikker.

Chefen for Generalkommandoen og Generalstabschefen foreslog Indkaldelse af den fulde Sikringsstyrke. Styrken under Fanerne vilde da vokse til ca. 57.000 Mand, deraf i Jylland 26.000. Desuden Hærens Afdelinger sat i Alarmberedskab øjeblikkelig samt Flyveropklaring langs Landegrænsen - og endelig Henstilling til Søværnskommandoen om Indkaldelse af Sikringsstyrken til Kystdefensionen.

Viceadmiralen og Chefen for Marinestaben sluttede sig hertil.

Ministeren lovede at forelægge det fremsatte Forslag i et Møde hos Kongen umiddelbart efter Kl. 11. Generalkommandoen telefonerede Ordre til 1. Division, at Cheferne med Stabe skulde være paa de respektive Kontorer snarest og forblive der indtil nærmere Ordre.

Kort før Kl. 2 vendte Ministeren tilbage fra Kongen og meddelte, at det var besluttet ikke at indkalde en Sikringsstyrke og ikke at foretage noget, der kunde udlægges som Udæskning. Kun de 400 Mand til Niels Juel maatte kaldes ind.

I Løbet af Eftermiddagen den 8. April indløb der Efterretning om: Motorkolonnen mellem Kl. 10 og Kl. 12 var standset med Téten ca. $1\frac{1}{2}$ km syd for Grænsen. Der var talt 2.400 Vogne, der forberedtes Kvartér til 9.000 Mand i Flensborg, 2 Dampere med mange mørkklædte Folk og Skyts om Bord ved 16,55- Tiden passerede Sprog for nordgaaende, den først udsendte danske Flyver indtil Kl. 15 intet havde observeret Syd for Grænsen. Vejret var diset.

Det meddeltes endvidere, at den tyske Minister var hos Udenrigsministeren, og at Ministeren og de to Værnschefer skulde give Møde paa Amalienborg hos Kongen.

Der indløb nu Melding om tysk Landgang ved Langelinie-kajen. Kl. 5,10 fik Livgarden Ordren: "Klar til Modstand" - og alle Garnisoner blev alarmeret.

Chefen for Generalkommandoen kørte derefter til Amalienborg. Se Bilag 6.

Generalløjtnantens Forslag blev ikke antaget, og omkring Kl. 6 gik man ind paa de tyske Krav.

Kl. 6,10 kørte Chefen for Generalkommandoen, Viceadmiralen og Forsvarsministeren til Krigsministeriet.

-----oOo-----

Bilag til Generalkommandoens Beretning om Begivenhederne ved Hæren den 6. - 9. April 1940.

Strengt fortroligt.

B e r e t n i n g

om

Chefen for Generalkommandoens Deltagelse i Raadslagningen hos Kongen den 9. April 1940.

Kl. 5,15 forlod Forsvarsministeren, Viceadmiralen og jeg Ministeriet for efter Ordre at køre til Amalienborg.

Da det var mig magtpaaliggende at faa reddet vore Flyvere, inden de blev luftbombarderede, gik jeg ned i Krigsministeriets Port ind i Portnerboligen og telefonerede til Oberst Førslev om at lade Maskinerne afgaa fra Værløse. Det tog nogen Tid at faa Forbindelse. Imidlertid var de andre kørt bort.

Jeg selv kom ikke af Sted før ca. 5,25. Jeg paalagde Chaufføren at køre forsigtigt og se sig godt for, da der var tyske Tropper i Byen. Jeg vilde under ingen Omstændigheder tages til Fange. Der skete imidlertid intet. Ca. Kl. 5,30 indtraf jeg i Kongens Forværelse paa Amalienborg.

Her var samlet: Statsministeren (Stauning), Udenrigsministeren (Munch), Forsvarsministeren (Alsing Andersen), Viceadmiralen (Rechnitzer) og Direktøren i Udenrigsministeriet Mohr foruden Adjudanten, Kaptajn Schlichtkrull. Senere kom Kabinetssekretæren.

Udenrigsministeren var i Færd med at oplæse det tyske Ultimatum. Herunder blev der ringet fra den tyske Gesandt. Direktøren i Udenrigsministeriet gik til Telefonen og sagde, at Kongen endnu ikke var til Stede, Oplæsningen blev fortsat. Til Noten var knyttet et Memorandum, der motiverede Overfaldet med, at man vilde beskytte Danmark mod Angreb fra England. Hvis vi ikke faldt til Føje, vilde København blive luftbombarderet. Udenrigsministeren havde protesteret og sagt, at vi havde ingen som helst Grund til at tro paa et engelsk Angreb.

Der blev meddelt, at Flyvepladsen ved Værløse var bombarderet, hvortil jeg bemærkede, at Maskinerne var sendt bort. Jeg troede den Gang at det var lykkedes.

Kongen aabnede Døren paa Klem, og først Statsministeren senere Udenrigsministeren blev kaldt ind.

Man hørte Flyvemaskiner over Byen og derpaa 3 Knald kort ef-

ter hinanden. Det blev udtydet som et begyndende Luftbombardement, (i Virkeligheden var det Skydning paa Amalienborg Plads).

Der blev ringet fra Holmen, at Tyskerne gik i Land, og forespurgt Viceadmiralen, om der skulde gøres Modstand. Admiralen gik til Telefonen og befalede, at der ikke maatte skydes før paa nærmere Ordre. Derpaa henvendte han sig til mig og sagde, at Hæren vel ogsaa maatte have Ordre, hvortil jeg bemærkede, at jeg foretrak at afvente Kongens og Regeringens Afgørelse.

Ca. 5,45 kom Forsvarsministeren, Viceadmiralen og jeg ind til Kongen, der syntes dybt grebet af Situationen. Kronprinsen var til Stede.

Kongen spurgte, om vi kunde naa at kæmpe, hvortil jeg svarede, at der allerede blev kæmpet i Sønderjylland. Det følte jeg mig nemlig overbevist om.

Kongen spurgte om der udadtil kunde siges, at vi havde gjort Modstand nok, hvortil jeg erklærede, at det var der ikke efter min Mening. Kongen gjorde da en Haandbevægelse henimod mig og sagde, at der var dog altsaa en anden Mening.

Da det blev gjort gældende, at København saa vilde blive luftbombarderet, svarede jeg, at det vilde vise hele det odieuse i Angrebet.

Med Henblik paa en Fortsættelse af Kampen til det sidste uden Hensyn til Resultatet foreslog jeg derpaa, at Kongen sammen med Regeringen skulde køre til den nærmeste Bataillon i Høveltelejren.

Kongen vilde ikke forlade Byen, og Forslaget støtedes ikke fra anden Side.

Forsvarsministeren erklærede sig rede til at tage Ansvaret for at man ikke fortsatte Modstanden.

Kongen spurgte, om Befolkningen vilde kunne forstaa det, hvortil Viceadmiralen svarede, at alle vilde kunne indse, at man under de foreliggende Forhold ikke kæmpede.

Saa bestemte Kongen, der var stærkt bevæget, pludselig, at Minister Mohr skulde køre til den tyske Gesandt. Afgørelsen var faldet.

Under Mødet var Bronningen kommet ind, bleg og betaget af Situationen. Kronprinsen forklarede Hendes Majestæt Sagen.

Vi gik ud. En dyb Følelse af Sorg, Bitterhed og Skam greb mig. Jeg kunde ikke telefonere fra Amalienborg. Man opfordrede mig til at standse Skydningen paa Slotspladsen, men det kunde jeg ikke formaa mig selv til. Jeg gik hen til Hjørnet for at se, hvor Fjenden var, men kunde intet opdage. Imidlertid standsede Kongens Adjudant Kampen.

Ca. 6,10 kørte Ministeren, Viceadmiralen og jeg bort.

Bilag 6.

9. April 1940.

1. Rapport fra Marineattaché i Berlin, Kmdkpt. Kjølens, med den tyske Plan for 9. April modtoges i Ministeriet Fredag 5. April 1940.
2. Beyiser for, at tysk Plan for 9. April var kendt i Ministerierne (se Bilag).
3. Situationsoversigt og Oplysninger fra Søværnskomandoen Mandag 8. April 1940 (se Bilag).

Grænsegendarmerne fik Ordre til at gaa ubevæbnede paa Vagt 9. April. Hæren traadte i Alarm og Beredskab.

Flaaden indkaldte Mandskab til Møde straks, men Kl. 20 beordredes Personelkontoret til dets Modtagelse lukket. Ved Sikringsstyrkens Indkaldelse i September 1939 var Kontoret aabent Dag og Nat til værnepligtiges Modtagelse.

Flaaden gav Landlov, men kaldte "Islands Falk" tilbage (se Bilag). Forsvarsministeren (vist nok for første Gang) og Viceadmiralen sov i Ministeriet Natten til 9. April. Ved det maanedlige Møde i Marineministeriet ca. 20 April fortalte Viceadmiralen, at Forsvarsministeren Kl. ca. ? kom ind til ham og sagde: "Nu er Klokken faldet i Slag. Den tyske Gesandt har lige nu meldt sig hos Udenrigsministeriet."
4. Situationsoversigt og Oplysninger fra S.K. udfærdigedes ikke for 9. April 1940.

Inden Kørsel fra Ministeriet til Kongen fik Adm. Hammerich paa Forespørgsel Ordre til at udstede Søværnskomandoens Ordre om ikke at skyde af Alsing Andersen og Rechnitzer. (smh. Bilag til Generalkommandoens Indberetning.)

Fra Kongens Forværelse gentog Viceadm. i Telefon Ordren om ikke at skyde, inden Kongens og Regeringens Ordre herom forelaa.
5. Da det tyske Troppeskib passerede det danske Lodsskib ved Mine-spærringen, afgav Lodserne Melding om, at det uden Lods gik gennem Spærringerne.

Det blev belyst fra Middelgrundsfortet og belyste selv sit Krigsflag. Chefen for Kystdefensionen, Kmd. Ipsen, foretog sig dog intet andet end at betragte Skibet i Kikkert fra Lynetten. Han saa det lægge til ved Langelinie og Kl. 5.20 at Troppen gik i Land.
6. Jolle med tyske Soldater roede til Kasernehavnen. Der blev efter indhentet Ordre ikke skudt paa dem (Kmd. Ipsen havde ogsaa Kommando her).

Paa "Niels Juel" modtog Stabschefen, afdøde Kmdkpt. Nørgaard, den tyske Officer.

7. 9. April Kl. 5½ kom Statsmin. m.fl. til Amalienborg (hvor havde de kunnet samles saa hurtigt ? hvem sammenkaldte dem ?)
Kl. ca. 6 gav Konge og Regering Ordre: "Ophør Skydn.")

Folket maatte tro:

Minespæringer armeret,
Patrouilleskibe ude,
Kystforter klar
m.m.

Bilag.

Flaaden den 9. April 1940.

1 Eskadre bestod af:

Niels Juel, der strøg Kommando paa Holmen den 27. Marts og sendte sin uddannede Besætning hjem. (Ved Kommandostrygning afleveredes Haandvaaben ?)

Den 8. April hejstes Kommandoen atter, og Besætningen genindkaldtes til Møde straks. Den naaede ikke at give Møde.

Henrik Gerner og 3 Ubaade, der laa i Aarhus.

Da Chefen for 1 Eskadre med Stab var i København og dens eneste bemandede Fartøjer laa i Aarhus, havde den praktisk talt ophørt at eksistere.

I Slipshavn ved Nyborg var oprettet en "Marinestation", der til Patrouille m.m. ved Minespæringerne i Langelands Bælt og Lille Bælt havde 2 Inspektionsskibe, 3 store Torpedebaade, 6 Bevogtningsfartøjer, 3 Minefartøjer og nogle Hjelpebaade.

Kystdefensionen ved København havde 3 Bevogtningsfartøjer og nogle Hjelpebåde og -fartøjer.

Det øvrigt udrustede Skibsmateriel var Søvarnskommandoen direkte underlagt. Heraf laa:

Peder Skram og 3 store Torpedobaade i Frederikshavn, hvor de lige var sendt hen (længst muligt fra de Steder, hvor Angreb sat-

te ind.)

Et Inspektionsskib og 4 Ubaade paa Holmen.

Et Inspektions- eller Opmaalings-skib var stationeret i hver af Havnene Esbjerg, Hirtshals og Helsingør.

3 Ubaade, 3 Bevogtningsfartøjer og 2 Minestrygningsfartøjer laa udrustede paa Holmen.

Luftmarinen havde afgivet 2 Maskiner til Frederikshavn og 1 til Slipshavn. 1Luftflo tille var stationeret i Kbh. og 2Luftflotille paa Avnø.

Ved Kystdefensionen havde ingen af Forterne Krigsbesætning. Middelgrundsfortet, Flakfortet, Dragørfortet og Borgsted-Batteriet havde Sikkerhedsbesætninger, der dog ikke var uddannet paa de paagældende Forter. De øvrige Forter og Batterier havde ingen Besætning.

For Flaadens Skibes Vedkommende fandtes altsaa ingen Organisation. Skibe og Fartøjer laa spredt i Havnene uden anden saerlige Kommando over sig end Søværnskommandoen i Marineministeriet. Den daglige Ledelse af nogle af dem fra en saakaldt Marinestation i Land i Slipshavn forandrede sig ved den fuldstændige Mangel paa Organisation og Kommando paa Sæen.

Til Søværnskommandoens Udøvelse af Kommando-Myndighed paa Sæen skal bemærkes, at det er en gennem hele Historien fastslaaet Erfaring, at den strategiske Ledelse ved Direktiver for en Marine bør foregaa fra Centralledelsen i Land, men at egentlig Kommando over Skibe kun bør udøves af en om Bord værende Søofficer.

Inspektionsskibet ISLANDS FALK skulde den 8. April være afgaaet til Færøerne. Det blev om Eftermiddagen, da det befandt sig i den nordlige Del af Sundet, kaldt tilbage til København. Her fik det fra Søværnskommandoen Ordre til at give Landlov og afhente ny Ordre den følgende Morgen Kl. 9.

Medens de sørgelige Rester af vor for 20 Aar siden brugelige Flaade var splittet og dermed afskaaret fra at yde samlet Modstand, var de forskellige Kommando-Poster ogsaa besat paa særlig Maade:

Ved Kontreadmiral Briand de Crevecoeurs Fratræden ved Kystdefensionen den 1. Marts og Tiltræden ved 1 Eskadre samme Dato samt ved Eskad-

rens Opløsning var denne Officer sat ud af Spillet.

Kommandør Ipsen overtog 1. Marts Posten som Chef for Kystdefensionen i Forbindelse med sin Post som Stationschef paa Flaadestationen. Han forenede derved to Stillinger, der før 1932 beklædtes af to Admiraler. Til Trods for, at Kommandør Evers som Chef for Søofficersskolen var paa Holmen og fra 1. Maj skulde afløse som Stationschef paa Flaadestationen i Forbindelse med sin tidligere Tjeneste. At Kmd. Evers ikke straks overtog Posten som Stationschef kan hæppe begrundes med manglende Tid som Skolechef, thi han gjorde i Maaneder Tjeneste som Chef for Søværnets Kaserne samtidig med at være Skolechef.

Man vilde aabenbart have Ipsen paa begge Poster 9. April.

Den 30. Marts frattraadte Kmd. Evers som Chef for Søværnets Kaserne, og Kmd. Bildsøe var derefter Chef i de 10 Dage fra 30. Marts til 8. April, hvorefter en Orlogskaptajn udnævntes til Interimschef.

En lignende Omskiften havde fundet Sted paa Middelgrundsfortet, hvor Orlogskaptajn Topsøe-Jensen var Chef fra 27. Marts til 8. April, hvorefter han frattraadte og en Kaptajnøjntnant udnævntes til Interimschef.

Kommandør Ipsen havde altsaa Ansvar for Beredskabet såvel ved Kystdefensionen som ved Flaadestationen, og de lige tiltraadte Interimschefer havde under ham Kommando over Kasernens Mandskab og over Middelgrundsforter.

Der var ikke forhøjet Beredskab i Marinen, og der blev 8. April om Aftenen givet Landlov.

I Løbet af den 7. og 8. April meldtes Slagskibet Gneisenau, Panserskibet Deutschland, Krydseren Emden, 3 Jagere (Møve-Klassen), 4 Hjelpekrydsere, 13 Minestryge, ca. 60 armerede Trawlere og ca. 48 Motortorpedobaade at staa Nord paa gennem Store Bælt til Kattegats nordlige Del. Nogle forblev dog i Store Bælt.

Ved Passage af Langelands Bælt kolliderede to tyske Trawlere. Den ene sank, og dansk Torpedobaad hjalp med at opsamle tyske Soldater af Vandet.

Effterretninger for Søfarende 4. April - 22. September 1939.

Ved Krigens Udbrud 1. September 1939 udlagdes Minespærringer ved København. Der var Lodstvang, men da Fyrlinierne brændte, var det let at se, hvor Gennemsejlingen var. Der laa Bevogtningsbaade ved Spærringerne, men de havde en Tid været inddraget for Is. De havde dog været ude den 8. April 1940, men blev om Aftenen inddraget.

I Henhold til Effterretninger for Søfarende 20. November 1939 blev den Minespærring, Plaaeden udlagde i Langelands Bælt placeret umiddelbart Nord for den tyske.

Den danske Minespærring blev forsynet med en 400 m bred Gennemsejling, der afmærkedes med Lystønder. Der var Lodstvang.

"Ved Krigsudbruddet 1939 udlagde Tyskland straks Minespærringer Sønden for Sundet og Bælterne. Spærringen ved den sydlige Opgang til Sundet blev udlagt uden for svensk og dansk Søterritorium mellem Falsterbo Rev og Gyldenløves Flak i Faxe Bugt. Ved Opgangen til Bælterne blev Spærringerne udlagt sønden for dansk Søterritorium.

Den danske Minespærring, som senere paa Opfordring blev udlagt i Store Bælt, blev ikke som i 1914 udlagt som en selvstændig dansk Spærring til Hindring af Krigsskibes Passage, men den blev lagt i Langelands Bælt ud for Albuen og umiddelbart Nord for den tyske Spærring samt forsynet med en Gennemsejlingsaabning, der afmærkedes med Lystønder. Vi bevogtede Spærringen med Inspektionsskibe og Torpedobaade og paabød Lodstvang for passerende Skibe undtagen for tyske Orlogsskibe, der frit kunde passere uden Lods.

Da vi ingen Spærring havde Nord paa i Farvandene, var vor Forbindelse mellem Landsdelene ikke sikret som under den sidste Krig, og da tyske Krigsskibe kunde passere vor Spærring, sikrede den heller ikke mod Søkampe i vore Farvande, saaledes som vore Spærringer i 1914 til 1918 havde gjort. Vor Spærring tjente derfor ikke noget specielt dansk Formaal, men var udelukkende Forstærkning af den tyske Spærring.

Vore Minespærringer omkring København var ligeledes forsynet med afmærkede Gennemsejlinger: men her paabød vi Lodstvang for alle Skibe, saa at ukontrolleret Passage ind til København kun kunde ske ved den lokale Ledelses Forsømmelse. Bevogtningen var underlagt Chefen for Kystdefensionen (Ipsen) og udførtes af Søforterne ved København med tre Bevogtningsfartøjer, Toldvæsenets Motorbaade og nogle Hjælpeskibe som Observationsfartøjer. Søforterne var ikke fuldt besat, men havde smaa Besætninger til Materiellets Vedligeholdelse."

Citat fra VOR FLAADE 13. Hefte pag. 130-131 af Kommandør H. Barfred, Nordiske Landes Bogforlag, 1943.

Bilag 7 .

Uddrag af Søværnskommandoens Beretning vedrørende Søværnets Forhold omkring den tyske Besættelse af Danmark den 9. April 1940.

Lidt over Kl. 5 tog Forsvarsministeren - ledsaget af Cheferne for Søværnskommandoens og Generalstaben - til Amalienborg.

Forinden forespurgte Chefen for Marinestaben, om der maatte gives Ordre til Modforanstaltninger, hvorefter Ministeren gentog, at der ikke maatte udstedes yderligere Ordre, førend der forelaa en Regeringsbeslutning paa Grundlag af de af den tyske Gesandt bebudede Forslag.

Chefen for Søværnskommandoen gav Ordre om Alarmberedskab, men der maatte ikke skydes før efter nærmere Ordre.

Fra Kl. 5,35 blev København overfløjet af et stort Antal tyske Luftfartøjer, hvorfra nedkastedes Flyveblade.

Den 1. April afgav den danske Marineattaché Referat i Marineministeriet. Marineattachéen havde medført et om Natten skrevet Brev fra Gesandten i Berlin til Udenrigsministeren og kunde personligt knytte visse Bemærkninger og Tilføjelser til dette, hvis Indhold gik ud paa, at der i Østershavene, navnlig Stettin, syntes at være samlet saavel Tropper som Transportmateriel.

III. Begivenhederne ved Besættelsen af København den 9. April.

Natten mellem den 8. og 9. April forefaldt intet usædvanligt indenfor Københavns Redomraade, før Kl. ca. 4 den 9. fra Lodsdamperen observeredes to Skibe, der nordfra styrede ned mod de nordlige Mineafspærringer.

Det forreste Skib førte en enkelt Toplanterne og Sidelys, det agterste Skib to Toplanter og Sidelys.

Lodsdamperen stod straks hen mod Skibene for at stoppe dem og sende Lods ombord.

Skibene styrede ind mod Kronløbsfyrlinien. Da Lodsdamperen befandt sig ca. en Sømil fra disse Skibe, satte det agterste Skib Projektøren paa Lodsdamperen og afgav nogle Blink. Derefter rettedes Projektøren et Øjeblik mod Skibets eget Flag under Gafflen. Paa Grund af Afstanden og den korte Belysningstid kunde Flaget ikke skelnes udover, at det syntes rødt.

Skibene sejlede med god Fart, saaledes at det var udelukket, at Lodsdamperen kunde naa dem, og da Kursen var nøje efter Fyrlinien, formodedes, at det var danske Orlogsfartøjer, der ikke benyttede Lods.

Samtidig med, at Lodsdamperen bemærkede de to Fartøjer, blev disse observeret fra Middelgrundsfortet.

Da Fartøjerne ikke stoppede op for at tage Lods, tændtes en Projektør mod det ene Fartøj, der opfattedes som værende en stor Bugserbaad.

Stopsignalet hejstes og belystes.

Derefter belystes det andet Fartøj med Projektør, og det saas at være et tilsyneladende uarmeret Orlogsfartøj af ukendt Nationalitet. Der saas ingen Folk paa Dækket. Da Projektøren rettedes mod Skibet, sendtes derfra en Række Blink, hvorpaa Projektøren blev slukket og Ordre blev givet til Affyring af Varselskud, hvilket imidlertid mislykkedes.

Til Oplysning derom anføres af Middelgrundsfortets Rapport følgende: "Ved Undersøgelse af Kanonen viste det sig, at Varselsskuddet ikke var faldet, da Patronen paa Grund af Fedt i Kammeret ikke kunde indføres, saaledes at Kilen ikke kunde lukkes. Paa Grund af Kanonkommandørens Ukendskab til Vaabnet og hans manglende Kendskab til Fortets Tjenestegang, hvilket maa tilskrives hans korte Tjenestegering (4 Dage) paa Fortet, prøvede han gentagne Gange at lukke Kanonen, uden at det lykkedes. Da Skuddet ikke faldt undersøgte Vagtchefen Kanonen, da han var færdig med Signaleringen og Projektørtjenesten. Paa dette Tidspunkt skønhedes det for sent at anvende den anden Kanon."

Da Projektøren blev slukket, belyste Skibet sit Flag, der erkendtes som tysk Orlogsflag, derefter slukkedes alt Lys ombord i Fartøjerne.

Kl. 4,03 afgaves Melding om det passerede til Kommandostationen "Lynetten", der Kl. 4,17 afsluttede Videremeldingen til Efterretningsstationen i Søværnskommandoen.

Som tidligere anført blev Fartøjet ikke taget under Beskydning fra Middelgrundsfortet, og som det forstaaelige heri skal fremhæves, at det observerede Fartøj tilsyneladende var et uarmeret Orlogsfartøj, og at det fra Fortet selvsagt var ganske udelukket at skaffe sig Viden om Hensigten med Fartøjets Besejling.

Bilag 8.

CHEFEN FOR SØVÆRNSKOMMANDOEN.

København, den 20. April 1940.

Højtærede Herr Storadmiral!

Gennem den tyske Marineattaché har De været saa venlig den 10. April 1940 at overbringe mig et personligt Budskab.

Det er med sorgfuldt Sind, jeg idag, omtrent et Aar efter vort Møde i Berlin i Anledning af Førerens 50 Aars Fødselsdag, skriver til Dem.

Det var mig en ganske særlig Tilfredsstillelse og Beroligelse, da De efter Frokosten for de fremmede maritime Repræsentanter meddelte mig at Føreren havde bemyndiget Dem til overfor mig klart at betone, at Tyskland i intet Tilfælde havde til Hensigt at krænke Danmarks Neutralitet, en Meddelelse, som Føreren personligt bekræftede, da han modtog mig efter Receptionen i Rigskanselliet.

Den følgende Dag ved Konferencen med Chefen for Operationsafdelingen, nuværende Kontreadmiral FRICKE, blev det ligeledes ganske uvetydigt gjort gældende, at Tyskland i en Krig med England overhovedet ikke regnede med Muligheden af engelske Diversioner i Østersøen, og at et neutralt Danmark var i Tysklands egen velforstaede Interesse saavel strategisk som handelspolitisk.

Disse Ytringer har i Forbindelse med den dansk-tyske Ikkeangrebs-Traktat, bevirket, at jeg efter Krigens Udbrud ikke har følt mig foranlediget til at vente en fjendtlig Handling af nogen som helst Art fra Tysklands Side overfor Danmark - forudsat, at den danske Regering paa loyal og ærlig Maade gennemførte sin Neutralitetspolitik. Jeg mener at kunne sætte og fastslaa, at vor Neutralitet under denne ulykkelige Krig har været absolut og udadledigt, og at Danmark altid - ogsaa i de for Tyskland meget tunge Aar - har været en loyal, god venligsindet Nabo.

Af ubetydelige Neutralitetskrænkelser har vi konstateret mange fra Tysklands Side og et Par fra Englands Side. Den mest alvorlige var Torpederingen af en tysk Damper ved den danske Vestkyst den 24. Marts 1940.

Denne Begivenhed foranlødige, at den danske Patrouille blev forstærket, men det maa dog være klart, at ingen Flaade, den være stor eller lille, effektivt, med absolut Garanti kan bevogte saa lang en Kyststrækning.

Selv da tyske Søstridskræfter i stort Antal den 7. og 9. April passerede Bælterne og Kattegat, og Efterretning indløb om Troppekonzentrationer ved Flensborg, kunde vi under Hensyn til ovennævnte Ytringer og Forsikringer saa vel som ogsaa til Ikkeangrebs-Traktaten ikke tænke, at Formaalet var en Aktion mod Danmark.

Jeg lægger stor Vægt paa at fremføre disse Bemærkninger for at gøre Dem **det ganske klart**, hvor overordentlig smerteligt denne Handling imod Danmark har berørt Danskerne og ganske sarligt den danske Marines Personel; for mig personligt er det en bitter Skuffelse at se Resultatet af et mangeaarigt Arbejde saa ganske sønderbrudt.

Hvad der er sket, er sket, og det staar ikke til at ændre; jeg mener dog, at det lange og fortrinlige Samarbejde med Dem giver mig den fornødne Beføjelse til over for Dem at give Udtryk for, hvor dybt de stædfundne Begivenheder har berørt mig. Mit Sind er fuldt af Sorg og Bekymring, og jeg kan ikke tro, at Tiden vil kunne læge disse Saar.

Med Højagtelse
Deres Hengivne

RECHNER

Seine Exzellens

Herrn Grossadmiral, Dr. h.c. Raeder.

Oberbefehlshaber der Deutschen Kriegsmarine.

DEN HØJSTKOMMANDERENDE
FOR KRIGSMARINEN.

Berlin W 35, 7. Maj 1940.
Tirpitzufer 72-76.

Højtærede Herr Admiral!

For Deres venlige Brev af 20. April 1940, som jeg modtog igaar, og som har gjort et dybt Indtryk paa mig, siger jeg Dem hjertelig Tak. Frem for alt takker jeg Dem for den Tillidsfuldhed, hvormed De fremsætter Deres Tanker og Bekymringer for mig, og jeg vil derfor besvare Deres Brev lige saa tillidsfuldt.

Det er fuldstændig rigtigt, at Føreren havde den faste Hensigt at lade Danmarks Neutralitet fuldstændig uantastet i en Krig, i hvilken England var vor Modstander, en Krig, han med alle Midler søgte at undgaa. Dette blev, efter at Krigen var brudt ud, gjort os lettere ved Danmarks anerkendelsesværdige Holdning, idet Danmark bestræbte sig paa streng Oveholdelse af Neutraliteten og imødekom berettigede Ønsker fra den tyske Søkrigsledelses Side; og yderligere ogsaa ved den Kendsgerning, at en farlig Trusel mod Tyskland ved engelske Angreb ikke var at frygte, saa længe Skandinavien i sin Helhed, i Særdeleshed Norge, forblev neutral. Føreren havde til Hensigt ogsaa at indtage denne Holdning overfor Danmark, da i de første Maanedes af Aaret 1940 Efterretningerne tiltog om, at der var planlagt en Understøttelse for Finland ved engelsk-franske Tropper, som skulde bringes til Finland over Norge. Først da der hos os forelaa positiv Efterretning om, at England paatænkte Besættelsen af norske Havne (derunder Stavanger, Christianssand og Bergen) for derved paa faretruende Maade at forøge Truslen mod Tyskland fra Søen og fra Luften, mente Føreren, at man til Sikring af Forbindelserne under en Modaktion ikke kunde undlade en Besættelse af Danmark, som paa sin Side vilde være stærkt truet fra England over Norge. Han var, lige som jeg selv, af den Overbevisning, at denne Besættelse vilde forløbe fredelig, og at Danmark vilde indse den - omend smertelige - Nødvendighed. Der var givet Ordre til - og der er ogsaa siden da handlet samvittighedsfuldt derefter - at der skulde tillægges Opretholdelsen af et venskabeligt Forhold den stør-

ste Betydning. Efter at det er lykkedes hidindtil at ordne alle vigtige Spørgsmaal i denne Aand, er jeg af den Overbevisning, at De Herr Admiral har indlagt Dem den største Fortjeneste af Deres Fædrelands Fremtid ved at tilraade denne Retningslinie. Thi det er dog ganske klart, at Danmarks Holdning den 9. April og følgende Tid vil vise sig at være af den største Betydning for en senere **endelig** Ordning af vort Forhold til de skandinaviske Stater. Efter min Ordre vil Küstenbefehlshaber Dänemark Admiral Mewis og Marineattachéen behandle alle kommende Spørgsmaal i Forbindelse med den danske Marine i den hidtidige venskabelige Form; der er givet ham særligt Paalæg om at forelægge Dem Forslag angaaende Anvendelsen af de danske Søstridskræfter til Sikring af de danske Farvande, hvilket maatte være egnet til fuldtud at tilfredsstille den danske Marines Selvfølelse.

Alt i alt tror jeg at turde sige, at De, højtærede Herr Admiral, i stadig stigende Grad vil føle Dem overbevist om, at den tyske Regering ikke kunde handle anderledes som Følge af den Trusel, den engelske Fremfærd medførte, at den bestræber sig paa at bevare den danske Stats Egenliv uantastet, og at De selv, set paa langt Sigt, har ydet Deres Fædreland den største Tjeneste, De overhovedet har kunnet yde det.

Med udmærket Højagtelse
Deres meget hengivne

RAEDER.

Küstenbefehlshaber
Dänemark.

Köbenhavn, den 14. Maj 1940

Höjtärede Herr Admiral!

Efter hvad jeg hörer, har De besluttet Dem til at anmode Hans Majestät Kongen om Deres Afsked af aktiv Tjeneste i Søværnet.

Jeg behøver sikkert ikke at betone, at vi i høj Grad beklager De-Afgang som Överstbefalende i den kongelige danske Marine. Jeg föler oprigtig Trang til at bringe dette til Udtryk overfor Dem og til särligt at sige Dem min hjerteligste Tak for den ridderlige Form, hvorved De har gjort de sidste Ugers Forhandlinger lettere for mig.

Maatte nu Fremtiden bekräfte for Dem, der har viet saa lang en Aarrække til Tjeneste i den kongelige danske Marine, at den af Dem fastholdte politiske Linie, kun var til Gavn for Deres Fædreland og dets videre Udvikling. Dette er mit oprigtige Önske i disse för Dem utvivlsomt meget tunge Tider.

Idet jeg önsker Dem alt godt i Fremtiden, forbliver jeg

med den störste Höjagtelse

Deres meget hengivne

MEWIS

Viceadmiral

Bilag 9.

Propaganda og Virkelighed.

Udtalelse af Statsminister Stauning til Berlingske Tidende den 12. Januar 1940:

"Jeg har aldrig taget Afstand fra Forsvarsministerens Erklæring om, hvortil Hæren skal anvendes, og er altsaa fremdeles enig med ham om, at Landets Kræfter selvfølgelig skal sættes ind for at afværge Angreb paa Landets Neutralitet.

Naar jeg ikke har betonet dette i mine tidligere Udtalelser ved Aarsskiftet, var det for at undgaa Selvfølgheder."

Beslutning af Folketinget.

(Vedtaget ved eneste Behandling den 19. Januar 1940)

Folketinget beslutter at udtale, at man fra alle Sider i det danske Folk er enig om, at Landets Neutralitet skal opretholdes og at de Midler, der raades over, om fornødent skal anvendes for at hævde og værne Rigets Fred og Uafhængighed, og tilsiger Ministeriet sin Støtte i Arbejdet herfor.

Hans Rasmussen/Johan Strøm

(Rigsdagstidende for 92. ord. Samling Tillæg C pag. 190.)

Udtalelse af Statsminister Stauning i Rigsdagens Fællesmøde Tirsdag den 9 April 1940 kl. 21. (Rigsdagstid. 92. ord. Samling II Sp. 3939-40).

"Under Indtrykket af disse alvorlige, uvarslede Begivenheder og af en Viden om, at Bombardementsmaskiner overfløj Landets Hovedstad maatte Kongen og Medlemmer af Ministeriet i Morges Kl. 5-5½ tage Standpunkt til den foreliggende Tilstand og til Meldingen om, at den tyske Regering besatte Landet med tysk Militær."

Udtalelse af General Kaupisch, Lederen af de tyske Besættelsestropper i Danmark den 9. April 1940, fremsat paa 2-Aarsdagen for Besættelsen. (Gengivet efter "Nordschleswigsche Zeitung").

- Skulde det norske Foretagende lykkes, var det af afgørende Betydning om muligt paa een Dag at tage hele Danmark i Besiddelse for at bringe Sundet, Kattegat foruden den danske Vestkyst under tysk Kontrol og sikre Forsyningstjenesten til Hæren, Luftvaabnet og Marinen i Norge. Den hurtigste og mest ubetingede Beherskelse af Jylland var i denne Forbindelse særlig vigtig, kun derved var det muligt at overtage Beskyttelsen af den danske Vestkyst mod engelske Overgreb og vinde de nødvendige Luftbaser mod Norge og det østlige England, derudover var det nødvendigt hurtigt og virkningsfuldt at besætte alle Havne og andre operative, taktiske og økonomisk vigtige Punkter paa de danske Øer.

Det afgørende Moment ved Planens Gennemførelse maatte være Overraskelsen, som gjorde enhver væbnet Modstand udsigtsløs og dermed hindrede Blodsudgydelse i et med det tyske beslægtet Folk. Thi at de danske Soldater - ligegyldigt mod hvem - var besluttede paa at kæmpe, maatte antages for sikkert, en Formodning, der fandt sin fulde Bekræftelse ved de faktiske Begivenheder og ved Udsagn af den danske militære Ledelse, som ved den overraskende Besættelse af København blev taget til Fange 20 Minutter efter de tyske Troppers Landgang.

Medens den 9. April Kl. 5,15 tysk Sommertid motoriserede Kolonner paa 8 Steder overskred Grænsen mellem Flensborg og Tønder, landede samtidig fra Søen Dele i København, Gedser, Korsør, Nyborg og ved Lillebæltsbroen ved Middelfart og trængte med ubetvingelig Kraft ind i Landets Indre. Pansertog blev sendt frem fra Flensborg og Tønder, Luftlandetropper kunde allerede om Morgenen tage Aalborg, Søstridskræfter besatte planmæssigt Havne og Flyvepladser i Esbjerg. Om Aftenen den 9. April indløb i General Kaupitsch's Hovedkvarter Melding om, at tyske Tropper havde naaet Skagen, Danmarks nordligste Spids.

Den tyske Plan var takket være Ledelsens grundige Forberedelser og Troppernes beslutsomme og dristige Opførelse og takket være den danske Konges Indsigt fuldtud lykkedes. Dermed var ikke

~~blot en farlig Flanketrusel mod Riget fjernet, Danmark selv var~~
som det snart skulde vise sig - reddet fra politisk og økonomisk
Ruin, men ogsaa - og deraf er Tropperne i Danmark særlig stolte -
Forudsætningen for videre Fremgang i Norge skabt.

Bilag li.

KUNDE DET HAVE NYTTET?

Udtalelse af den tyske Generalstabsofficer Major Macher
i Militärisches Wochenblatt den 9. Maj 1941.

"Den 9. April 1941 oplevede vi den første Aarsdag for
en ganske særlig Årsdag for den unge tyske Værnemagt: Begyndelsen
af det skandinaviske Felttog.

En afgørende Forudsætning for, at Felttoget kunde lyk-
kes, var den hurtige og fuldstændige Besættelse af Danmark.

Alle Opgaver maatte søges løst samtidig og af Hensyn
til Føring af Kampen i Norge afsluttes i kortest mulig Tid.

Allerede den 9. April rullede de første Forsyninger til
Norge paa Landeveje og Jernbaner gennem Danmark."

J. Christmas Møller.

Afskrift/EG.

14.4.40.

CM/EG.

Hr. Udenrigsminister, Dr. phil. F. Munch

MF.

Udenrigsministeriet.

Fra en af vort Lands mest ansete og betydelige Mænd, af hvis Medarbejderskab Regeringen ogsaa har benyttet sig, har jeg modtaget et Brev, hvori det hedder:

" Vi oplevede i Gaar den største Skændsel i Danmarks tusindaarige Historie. Det, der skete, er det logiske Resultat af den politiske Udvikling i Danmark i den sidste Menneskealder, og Ansvarret maa hvile paa de Politikere, der har ledet denne Udvikling. Nedbrydningen af det danske Folks Moral og Selvopholdelsesdrift er foregaaet bevidst og planmæssigt fra de Radikales Side, og Socialdemokraterne har ved deres Tilslutning paa-taaget sig Ansvarret for de Radikales Politik.

Under disse Omstændigheder maa den første Opgave i dansk Politik være at gøre op med Fortidens Fejltagelser, og de to Mænd, som i de sidste Tiaar har haft Magten og Ansvarret, maa træde ud af Regeringen. Jeg haaber, at De og Deres Kolleger indenfor Det konservative Parti vil arbejde henimod, at elementære Krav om politisk Anstændighed og Renlighed sker Fyldest."

" Samtidig med at jeg hoslagt tillader mig at fremsende Afskrift af et Brev, jeg har sendt Udenrigsministeren, ønsker jeg overfor Dem at fremhæve, at jeg m. H. t. selve Deres Grundsynspunkt er enig i Deres Synspunkter, og jeg kan heller ikke beskrive den Skam og Fortvivlelse, jeg føler over, hvad der skete den 8. og 9. April. Jeg kan sige Dem, at jeg føler det vel saa stærkt som nogen. Jeg har arbejdet i danske Politik imellem 25 og 30 Aar, og alt andet har jo i og for sig været Biting for mig, Examen, Livsstilling, alt andet, og jeg kan ogsaa udtrykke det paa den Maade, at jeg fik med Politik at gøre for Forsvarssagens Skyld og i og for sig alene af den Grund, og jeg kan endvidere fremhæve, at al min Stræben gennem Aarerne har været, at Danmark skulde undgaa det, som skete den 9. April. Jeg har derfor Lov til at sige Dem, at jeg føler mig ramt saa stærkt som nogen, men jeg kan ikke være enig med Dem i, at den første Opgave er at gøre op med Fortidens Fejltagelser. Hvis vi nu skal klare Tingene, saaledes at Stillingen ikke bliver helt fortvivlende for Befolkningen, maa vi prøve paa, om det er muligt at holde den Linie, der er ansat i de tyske Erklæringer af 9. April, og dette synes jeg maa være den første Opgave, men jeg vil iøvrigt gerne tale personlig med Dem.

De maa forstaa, at det havde været lettere at sige Nej til at gaa ind i Samlingsregeringen, men netop dette, at det havde været lettere at sige Nej, gjorde det jo til en Pligt at sige Ja.

Men jeg vil gerne tilføje, idet der jo ogsaa er rettet mange Spørgsmaal til os i Partiet, at det er nødvendigt for mig, hvor svært det end er at stille Spørgsmaalene, at bede Dem besvare dem.

Jeg har modtaget en Skrivelse af 11. April saalydende:

"Efter dit Ønske fremsender jeg den Opstilling af Begivenhederne 8-9 April, som jeg gav mundtligt i Gruppen i Formiddags. Som jeg gjorde det der, understreger jeg, at Materialet ikke er verificeret eller korrigeret - simpelthen, fordi jeg ikke føler mig berettiget til at foretage egentlige Afhøringer i en saa alvorlig Sag. Men som jeg fra forskellige Sider har faaet mine Oplysninger, udvikler Begivenhederne sig saaledes:

Om Aftenen den 8. var det mit Indtryk, at vore Formænd af Mødet med Ministrene havde faaet det Indtryk, at Krisen for Danmark nærmede sig et Maximum. Udenrigsministerens Skildring af Samtalen med Rentke-Fink kunde kun bekræfte det Indtryk.

Paa Avisredaktionerne - jeg opholdt mig fra $\frac{1}{2}$ 11 til $\frac{1}{4}$ 14 paa Nationaltidendes Redaktion - var det Opfattelsen, at Invasionen i Danmark og Norge kom den Nat. Saa tidligt som Kl. 1 meddelte Nationaltidendes Korrespondent i Oslo, at nu gik det løs der - alle Lys slukkedes og Flyveralarmen gik. Personlig traf jeg paa en Café Kl. $2\frac{1}{2}$ Kaptajn X, som indtager en meget betydningsfuld Post i Københavns Forsvar. Han meddelte mig, at han lige havde været i Forbindelse med Generalstabens Efterretningssektion. Man vidste der, at der lige Syd for Grænsen var opmarcheret store Tropestyrker og Træn, og Kaptajnen hævdede gentagne Gange og med stor Fasthed, at man ventede Grænseovergangen denne Nat. (Den store Transportflaade, som udgik fra Stettin, havde man haft Kendskab til en lille Uge.)

Efter alt foreliggende maatte man altsaa være klar over, at Natten mellem den 8. og 9. April for Danmark var den farligste Nat siden Krigens Begyndelse, og at det militære danske Værn, hvis der da skulde være nogen somhelst Mening i det, maatte ventes at være i yderste Vagtberedskab med Mandskab Skyts og Materiel paa de Steder, hvor det skulde bruges.

Alligevel udviklede Begivenhederne sig saaledes:

1) Tidligt paa Morgenen den 9. besatte Invasionstropperne - saavidt vides uden Modstand, uden Skydning, ja maaske endda uden at der kom danske Soldater til Stede - Danmarks vigtigste Trafikaare - Lillebæltsbroen, der ligger klods op af Garnisonsbyen Fredericia, - den vigtigste strategiske Position Korsør, som ligger nær ved Garnisonsbyen Slagelse, - og Vordingborg, som selv er Garnisonsby og spækket med indkaldt Mandskab.

2) I den klare sollyse Aprilsmorgensejlede en tysk Luftflaade (efter Socialdemokratens Oplysninger bestaaende af 30 Bombemaskiner med ledsagende Jagere) ind over Sjælland. Det er vel et Spørgsmaal om den overhovedet er blevet rapporteret af den danske Meldetjeneste til Vands og til Lands, - i hvert Fald mødte den under Vejs to danske Maskiner paa fredelig Flyvning fra Værløse til Ringsted, som intet anede og blev skudt ned, og samtlige andre Maskiner blev ødelagt ved Brændbomber paa Flyvepladserne, vistnok uden Modstand, i hvert Fald uden at de danske Maskiner naaede at tage en Kamp i Luften. Københavns Luftværnstropper var, saavidt jeg kunde bedømme ved min Bortgang fra Kursus paa Artillerivejs Kaserne d. 8. Kl. $2\frac{1}{4}$, laaset inde paa Kasernen - Mandskab og Materiel - og da den tyske Luftflaade kom til København, blev der ikke afgivet et eneste Skud. Antagelig var der ikke et eneste Stykke Skyts paa Plads.

3) Tidligt om Morgenen gik et tysk Skib, der med sin graa Farve og Kanoner tydeligt præsenterede sig som Orlogsskib, ad Vejen gennem Minefeltet, og forbi de danske Bevogtningsfartøjer, forbi de danske Kystfæstninger ind til Havnen i København og landsatte Tropper ved Toldboden. Det menes, at der er afgivet et Par Skud fra et Kystfort, men de ramte ikke og hele Sejladsen foregik iøvrigt glat, uhindret og uden nogensomhelst Modstand. Tropperne bredte sig over Havneomraadet og gik mod Kastelet, hvor den danske Hærs Overkommando findes. To Skildvagter blev overmandet, men alle de danske Soldater blev taget paa Sengen. En Time efter Landgangen, d.v.s. mange Timer efter, at den danske Residensstad, Fæstnings- og Garnisonsby burde have været i fuldeste Alarmberedskab, spurgte jeg patrouillerende Gadebetjente paa Kongens Nytorv om, hvad de kunde oplyse om Situationen. De var klar over, at der var tyske Soldater i Gaderne, men iøvrigt anede de ikke noget somhelst.

Jeg synes, det er ganske nødvendigt, at vore tre Ministre forlanger fuld Oplysning om de nævnte Begivenheder, dokumenteret af de paagældende Afdelingers Rapporter. Men da en saadan Fremstilling som min maaske med en Smule Behændighed kan omgaas og bortforklares, maa der ogsaa forlanges en klar Redegørelse for, hvad der var af militært Vagtberedskab paa de Pladser, der er besat, og hvordan der i det hele taget er disponeret med det indeliggende Mandskab den Nat, hvor de ansvarshavende, efter hvad de vidste, maatte regne med, at Danmark blev besat.

Men jeg synes ogsaa, at en Redegørelse maa forlanges for følgende Forhold:

Den 19. Jan. vedtog Rigsdagen under stor Højtidelighed og patetisk Udbrud bl. a. fra Socialdemokratiets Ordfører en Erklæring om, at Danmark vilde forsvare sig med alle til Raadighed staaende Midler. Den 9. April kommer Angrebet - ikke Spor anderledes - maaske hvad Luftstyrker angaar blot lidt svagere - end ventet. Og Regeringen handlede stik modsat Løftet af 19. Januar. Var dette da et bevidst Bedrageri, eller gik Regeringen helt fra Besindelsen, da Timen var inde?"

Jeg forbeholder mig at vende tilbage med andre Spørgsmaal

Deres

J. Christmas Møller.

Danmark i Dag.
af
Christmas Møller.

Det første Spørgsmaal, som skal besvares, naar Redegørelse skal gives, er, hvad skete der i Virkeligheden mellem danske og tyske Myndigheder den 9. April: skønt der kun er gaaet to Aar siden den 9. April, er Forholdet i Dag det, at der hersker megen Uvidenhed herom, og at det i hvert Fald ikke er lykkedes de danske Myndigheder at fastholde klart og stringent, hvad der skete. Der tales f. Eks. meget ofte om, at den 9. April blev stillet "en Overenskomst" mellem danske og tyske Myndigheder om Besættelsen af Landet og om, hvad der videre skulde ske. Dette nævnes saaledes ganske officielt i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov, idet det i Lovens §3 hedder:

"Med Fængsel paa Livstid, i mindre alvorlige Tilfælde med tidsbestemt Fængsel ikke under I Aar, straffes den der i Forhold til udenlandske militære Styrker, der efter Overenskomst med den danske Regering befinder sig her i Landet" . . . . .

Sandheden om Begivenhederne den 9. April er følgende:

Tirsdag den 9. om Morgenen blev Udenrigsminister, Dr. Munch Kl. 4 i sit Hjem vækket af Udenrigsministeriets Direktør Herr Mohr, som i Telefonen meddelte, at den tyske Gesandt, Herr Renthe-Fink, ønskede en Samtale med Udenrigsministeren Kl. 4,20. Samtalen skulde finde Sted i Udenrigsministerens private Bolig. Munch bad Mohr om at komme til Stede, telefonerede til Alsing Andersen (som var i Ministeriet den Nat) og bad denne underrette Statsministeren.

Renthe-Fink overrakte ved denne Lejlighed Dr. Munch to Skrivelser, som her gengives i deres Helhed:

MEMORANDUM FRA DEN TYSKE REGERING.

Til den danske og norske Regering.

Berlin, Tirsdag (RB fra Deutsches Nachrichtenbüro).

Den tyske Regering har tilstillet den norske og den danske Regering følgende Memorandum:

Mod det tyske Folks og dets Regerings oprigtige Ønske om at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk, og til Trods for, at der ikke fandtes nogen som helst fornuftig Grund til en gensidig Strid, har Magthaverne i London og Paris erklæret det tyske Folk Krig. Ved at slippe denne Angrebskrig løs, en Angrebskrig, der er rettet mod det tyske Riges Bestaaen og det tyske Folks Eksistens, og som de har forberedt i lang Tid, har England og Frankrig ogsaa aabnet Søkrigen mod den neutrale Verden. Idet de til at begynde med med fuld- stændig Foragt for Folkerettens mest primitive Regler har forsøgt at rette Sulteblokaden mod tyske Kvinder, Børn og Oldinge, underkaster de samtidig de neutrale Stater deres hensynsløse Blokade-Forholdsregler.

Den direkte Følge af disse af England og Frankrig indførte folkeretsstridige Kampmetoder, som Tyskland maatte møde med sine Forsvars-Forholdsregler, var den alvorligste Fortræd for den neutrale Skibsfart og den neutrale Handel. Derudover har denne engelske Optræden tilføjet Neutralitetsbegrebet som saadant et tilintetgørende Slag. Tyskland paa sin Side har alligevel bestræbt sig for at opretholde de Neutrales Rettigheder ved at søge at begrænse Søkrigen til de mellem Tyskland og dets Modstandereliggende Havomraader. Heroverfor er England i den Hensigt at vende Faren bort fra sine Øer og samtidig at hindre Tysklands Handel med den neutrale Verden mere og mere gaaet over til at føre Søkrigen ind i de Neutrales Farvande.

Som et Led i denne ægte britiske Søkrigsførelse har England i stadig stigende Grad og under flaggrant Brud paa Folkeretten foretaget krigerske Handlinger til Søs og i Luften ogsaa i Danmarks og Norges Territorialfarvande og Højheds-Omraader. Tyskland har forudset denne Udvikling fra Krigens Begyndelse. Det har ved sin indre og ydre Erhvervs-politik forstaaet at hindre det britiske Forsøg paa Sulteblokade mod det tyske Folk og Standsningen af den tyske Handel med de neutrale Stater.

Dette bevirkede i de sidste Maanedes, at det fuldstændige Sammenbrud af den britiske Blokadepolitik traadte stadigt tydeligere frem. Denne Udvikling samt Haabløsheden ved et direkte Angreb paa de tyske Vestbefæstninger og den i England og Frankrig stadig tiltagende Bekym-

ring for de resultatrige tyske Modangreb til Søs og i Luften, har i den sidste Tid i forøget Omfang ført til, at de to Lande med alle Midler forsøger at foretage en Omlægning af Krigsskuepladsen til det neutrale Fastland i og udenfor Europa.

De nordiske Stater som Operationsbasis for Vestmagterne.

At England og Frankrig herved i første Række tager Sigte paa de europæiske Staters Territorier, svarer til britisk Tradition og er en Selvfølge. Ganske aabenlyst har de engelske og franske Statsmænd i de sidste Maaneder proklameret Krigens Udvidelse til disse Omraader som den strategiske Grundtanke i deres Krigsførelse. Den første Lejlighed hertil frembød den russisk-finske Konflikt. Den engelske og den franske Regering har fuldt offentligt udtalt, at de havde til Hensigt med militære Styrker at gribe ind i Konflikten mellem Sovjetunionen og Finland, og at de agtede i denne Hensigt at benytte de nordiske Staters Omraade som Operationsbasis. Kun den hurtige Fredsslutning, som skete i Norden tværtimod deres Ønsker og Forventninger, har hindret dem i allerede dengang at udføre denne Beslutning.

Naar de engelske og franske Statsmænd bagefter har erklæret, at de havde ønsket at gøre Aktionens Gennemførelse afhængig af de interesserede nordiske Staters Billigelse, er dette en grov Usandhed, Rigsregeringen er i Besiddelse af det dokumentariske Bevis for, at England og Frankrig i Fællesskab har besluttet i givet Tilfælde at gennemføre Aktionen gennem de nordiske Staters Omraader ogsaa mod disse Staters Vilje.

Men det afgørende er følgende: Af den franske og den engelske Regerings Holdning før og efter den sovjetrussisk-finske Fredsslutning og af det Materiale, som Rigsregeringen har foreliggende, fremgaar klart, at Beslutningen om at bringe Finland Hjælp mod Russerne derudover endnu skulde tjene yderligere Planer. Det Maal, som England og Frankrig herved forfulgte i Skandinavien, var og er følgende:

1) Ved Besættelse af Narvik at afskære Tyskland fra de nordlige Malmtilførsler, og

2) ved denne Landsættelse af engelsk-franske Stridskræfter i de skandinaviske Lande at oprette en ny Front for at kunne angribe Tyskland i Flanken fra Norden.

Herunder skulde Nordens Lande tjene som Krigsskueplads for de engelsk-franske Tropper, medens der ifølge gammel engelsk Tradition var tiltænkt de nordiske Lande Overtagelse af Rollen som Hjelpe- og Lejetropper.

Da denne Plan først var blevet krydset ved den russisk-finske

Fredsslutning, fik Rigsregeringen stadig klarere Kendskab til, at England og Frankrig foretog bestemte Forsøg paa straks at virkeliggøre deres Hensigter i anden Form.

Forestaaende Landgangsforsøg.

I den stadige Trang til at forberede en Intervention imod Nord har da ogsaa den engelske og den franske Regering i de sidste Uger ganske aabenlyst proklameret den Thesis, at der ikke maatte findes nogen Neutralitet i denne Krig, og at det var de smaa Landes Pligt at deltage aktivt i Kampen mod Tyskland. Denne Thesis blev forberedt ved Vestmagternes Propaganda og understøttet ved stadigt forstærkede politiske Forsøg paa Tryk mod de neutrale Stater.

De konkrete Efterretninger om Vestmagternes forestaaende Landgangsforsøg i Skandinavien hobede sig i den sidste Tid stadigt mere og mere op, men hvis der overhovedet endnu kunde bestaa den mindste Tvivl om Vestmagternes endelige Beslutning om Intervention i Norden, er den blevet endeligt fjernet i de sidste Dage. Rigsregeringen er kommet i Besiddelse af uigendrivelige Beviser for, at England og Frankrig agtede allerede i de allernærmeste Dage overraskende at besætte bestemte Omraader af de nordiske Stater.

Tyskland overtager Beskyttelsen af Norge og Danmark.

De nordiske Stater paa deres Side har ikke blot ikke ydet den mindste Modstand mod Englands og Frankrigs hidtidige Overgreb, men stedse fundet sig i de alvorligste Indgreb i deres Højhedsrettigheder uden tilsvarende Modforholdsregler. Rigsregeringen maa derfor antage, at den kgl. norske Regering ogsaa vil indtage samme Holdning overfor Englands og Frankrigs nu planlagte og for deres Virkeliggørelse staaende Planer, men selv om den kgl. norske Regering skulde ville træffe Modforholdsregler, er Rigsregeringen klar over, at de norske militære Kræfter ikke vil være tilstrækkelige til med Held at kunne træde op mod de engelsk-franske Aktioner.

I denne afgørende Fase af den det tyske Folk af England og Frankrig paatvungne Eksistenskamp kan Rigsregeringen imidlertid ikke under nogen Omstændighed taale, at Skandinavien af Vestmagterne bliver gjort til Krigsskueplads mod Tyskland, og at det norske Folk, enten direkte eller indirekte bliver misbrugt til Krig mod Tyskland. Tyskland har ikke til Hensigt uvirksomt at afvente en saadan Virkeliggørelse af sine Fjenders Planer eller finde sig deri. Rigsregeringen har derfor med i Dag indledet bestemte, militære Operationer, der vil føre til Besættelse af strategisk vigtige Punkter paa norsk Statsomraade.

Rigsregeringen overtager dermed under denne Krig Beskyttelsen af Kongeriget Norge . Den er fast besluttet paa fra nu af med sine Magtmidler at forsvare og definitivt sikre Freden i Norden mod ethvert engelsk-fransk Angreb. Rigsregeringen har ikke ønsket denne Udvikling. Ansvar for herfor falder alene paa England og Frankrig. Begge Stater forkynder ganske vist hyklerisk Beskyttelse af de smaa Lande. Men i Virkeligheden begaar de Vold imod dem i Haab om derved at kunne virkeliggøre deres mod Tyskland rettede, dagligt mere og mere aabenlyst forkyndte Ødelæggelsesvilje.

De tyske Tropper betræder derfor ikke norsk Jord med fjendtligt Sindelag. Den tyske Overkommando har ikke til Hensigt at benytte de af de tyske Tropper besatte Punkter som Operationsbasis til Kamp mod England , saa længe det ikke bliver tvunget dertil ved Englands og Frankrigs Forholdsregler.

Sikring af Norden.

De tyske militære Operationer tilsigter udelukkende at sikre Norden mod den planlagte Besættelse af norske Støttepunkter ved engelsk-franske Stridskræfter. Rigsregeringen er overbevist om, at den ved denne Aktion samtidig tjener Norges Interesser. For denne Sikring gennem den tyske Værnemagt giver de skandinaviske Nationer den eneste Garanti for , at deres Land ikke under denne Krig vil blive gjort til Slagmark og til Skueplads for maaske overordentlig frygtelige Kamphandlinger.

Rigsregeringen venter derfor, at den kongelige norske Regering og det norske Folk vil vise Forstaaelse for den tyske Aktion og ikke møde den med nogen Art af Modstand. Enhver Modstand maatte brydes og vilde af de indsatte tyske Stridskræfter blive brudt med alle Midler og kun føre til Blodsudgydelse , fuldstændig uden Nytte.

Den Kongelige norske Regering anmodes derfor om med største Skynding at træffe alle Forholdsregler for at sikre, at de tyske Troppers Aktion kan ske uden Gnidninger og Vanskeligheder. I Overensstemmelse med den Aand, der altid har raadet i det gode tysk-norske Forhold erklærer Rigsregeringen overfor den kongelige norske Regering, at Tyskland ikke har til Hensigt nu eller i Fremtiden at berøre Kongeriget Norges territoriale Integritet og politiske Uafhængighed.

Et tilsvarende Memorandum er tilstillet den kongelige danske Regering.

M E M O R A N D U M

Rigsregeringen anmoder den kgl. danske Regering om omgaaende at træffe de i det følgende anførte Forholdsregler:

- 1) Opraab fra Regeringen til Folk og Værnemagt, om at afholde sig fra enhver Modstand mod de tyske Tropper ved Besættelsen af Landet.
- 2) Befaling til den danske Værnemagt, om at optage Forbindelse med de indrykkende tyske Tropper og om at træffe de paakrævede Overenskomster med de tyske kommanderende Officerer.

Til Tegn paa Beredvillighed til Samarbejde maa det hvide Parlamentærflag vises Side om Side med Nationalflaget paa de militære Anlæg, som tyske Tropper nærmer sig.

De danske Tropper vil faa Lov til at beholde deres Vaaben, i den Udstrækning deres Opførsel tillader det.

Forbindelseskommandoer vil være at udsende:

- a) til den kommanderende over de i Hovedstaden indrykkende tyske Tropper (Officerer af Hæren, Marinen og Luftvaabnet),
- b) til de lokale Troppekommandanter.

Omvendt vil den tyske kommanderende Officer sende Forbindelsesofficerer til de danske Overkommanderende.

Det er Forbindelseskommandoens Opgave at garantere et gnidningsløst Samarbejde og at forhindre Sammenstød mellem tyske og danske Tropper.

- 3) Overladelse i uskadt Tilstand af militære Indretninger og Anlæg, som af de tyske Tropper anses for paakrævede til Sikring af Danmark mod en ydre Fjende, ganske særligt Kystforsvarets Anlæg.
- 4) Meddelelse med nøjagtig Specifikation over eventuelle af den kgl. danske Regering udlagte Minespærringer.
- 5) Gennemførelse af fuldstændig Luftbeskyttelsesmørkelægning af det danske Omraade fra den første Besættelsesdags Aften.
- 6) Uskadt Opretholdelse og Sikring af Driften af Trafikmidler, Trafikveje og Kommunikationsmidler.
Dispositionsoverladelse af Trafikmidlerne (Jernbaner), og den indenrigske samt Kystskibsfarten til de tyske Besættelsestropper i det Omfang, de bliver paakrævede for de tyske Troppers Opgave og deres Forplejning.
- 7) Forbud til alle Krigs- og Handelsskibe mod at forlade Havn for Udlandet samt Startforbud til alle Aeroplaner.
Frigivelsen af Skibsfarten til tyske Havne og neutrale Østersøhavne forbeholdes indtil videre.
- 8) Gennemførelse af foreløbig Spærring af Person og Godstogstrafikken

Rigsregeringen overtager dermed under denne Krig Beskyttelsen af Kongeriget Norge . Den er fast besluttet paa fra nu af med sine Magtmidler at forsvare og definitivt sikre Freden i Norden mod ethvert engelsk-fransk Angreb. Rigsregeringen har ikke ønsket denne Udvikling. Ansvarer derfor falder alene paa England og Frankrig. Begge Stater forkyn-der ganske vist hyklerisk Beskyttelse af de smaa Lande. Men i Virkelig-heden begaar de Vold imod dem i Haab om derved at kunne virkeliggøre de-res mod Tyskland rettede, dagligt mere og mere aabenlyst forkyndte Øde-læggelsesvilje.

De tyske Tropper betræder derfor ikke norsk Jord med fjendtligt Sindelag. Den tyske Overkommando har ikke til Hensigt at benytte de af de tyske Tropper besatte Punkter som Operationsbasis til Kamp mod England , saa længe det ikke bliver tvunget dertil ved Englands og Frankrigs For-holdsregler.

Sikring af Norden.

De tyske militære Operationer tilsigter udelukkende at sikre Norden mod den planlagte Besættelse af norske Støttepunkter ved engelsk-franske Stridskræfter. Rigsregeringen er overbevist om, at den ved denne Aktion samtidig tjener Norges Interesser. For denne Sikring gennem den tyske Værnemagt giver de skandinaviske Nationer den eneste Garanti for , at deres Land ikke under denne Krig vil blive gjort til Slagmark og til Skueplads for maaske overordentlig frygtelige Kamphandlinger.

Rigsregeringen venter derfor, at den kongelige norske Regering og det norske Folk vil vise Forstaaelse for den tyske Aktion og ikke møde den med nogen Art af Modstand. Enhver Modstand maatte brydes og vilde af de indsatte tyske Stridskræfter blive brudt med alle Midler og kun føre til Blodsudgydelse , fuldstændig uden Nytte.

Den Kongelige norske Regering anmodes derfor om med største Skynding at træffe alle Forholdsregler for at sikre, at de tyske Troppers Aktion kan ske uden Gnidninger og Vanskeligheder. I Overensstemmelse med den Aand, der altid har raadet i det gode tysk-norske Forhold erklærer Rigsregeringen overfor den kongelige norske Regering, at Tyskland ikke har til Hensigt nu eller i Fremtiden at berøre Kongeriget Norges territo-riale Integritet og politiske Uafhængighed.

Et tilsvarende Memorandum er tilstillet den kongelige danske Regering.

M E M O R A N D U M

Rigsregeringen anmoder den kgl. danske Regering om omgaaende at træffe de i det følgende anførte Forholdsregler:

- 1) Opraab fra Regeringen til Folk og Værnemagt, om at afholde sig fra enhver Modstand mod de tyske Tropper ved Besættelsen af Landet.
- 2) Befaling til den danske Værnemagt, om at optage Forbindelse med de indrykkende tyske Tropper og om at træffe de paakrævede Overenskomster med de tyske kommanderende Officerer.

Til Tegn paa Beredvillighed til Samarbejde maa det hvide Parlamentærflag vises Side om Side med Nationalflaget paa de militære Anlæg, som tyske Tropper nærmer sig.

De danske Tropper vil faa Lov til at beholde deres Vaaben, i den Udstrækning deres Opførsel tillader det.

Forbindelseskommandoer vil være at udsende:

- a) til den kommanderende over de i Hovedstaden indrykkende tyske Tropper (Officerer af Hæren, Marinen og Luftvaabnet),
- b) til de lokale Troppekommandanter.

Omvendt vil den tyske kommanderende Officer sende Forbindelsesofficerer til de danske Overkommanderende.

Det er Forbindelseskommandoens Opgave at garantere et gnidningsløst Samarbejde og at forhindre Sammenstød mellem tyske og danske Tropper.

- 3) Overladelse i uskadt Tilstand af militære Indretninger og Anlæg, som af de tyske Tropper anses for paakrævede til Sikring af Danmark mod en ydre Fjende, ganske særligt Kystforsvarets Anlæg.
- 4) Meddelelse med nøjagtig Specifikation over eventuelle af den kgl. danske Regering udlagte Minespæringer.
- 5) Gennemførelse af fuldstændig Luftbeskyttelsesmørkelægning af det danske Omraade fra den første Besættelsesdags Aften.
- 6) Uskadt Opretholdelse og Sikring af Driften af Trafikmidler, Trafikveje og Kommunikationsmidler.
Dispositionsoverladelse af Trafikmidlerne (Jernbaner), og den indenrigske samt Kystskibsfarten til de tyske Besættelsestropper i det Omfang, de bliver paakrævede for de tyske Troppers Opgave og deres Forplejning.
- 7) Forbud til alle Krigs- og Handelsskibe mod at forlade Havn for Udlandet samt Startforbud til alle Aeroplaner.
Frigivelsen af Skibsfarten til tyske Havne og neutrale Østersøhavne forbeholdes indtil videre.
- 8) Gennemførelse af foreløbig Spærring af Person og Godstogstrafikken

mellom Danmark og Sverige. (Afbrudt af Færgen).

Genoptagelse af Trafiken og Krav om Kontrol med denne forbeholdes indtil videre.

- 9) Opretholdelse af den eksisterende meteorologiske Tjeneste, hvilken skal stilles til Raadighed for de tyske Besættelsestropper. Den offentlige Bekendtgørelse af Vejrmeldingerne vil have at ophøre.
- 10) Spærring af ethvert Telegraf- Telefon- og Postsamkvem, over Havet med Udlandet. Telegraf- Telefon- og Postsamkvem med Østersøstaterne vil være at indskrænke til bestemte Ruter og skal kontrolleres paa Anfordring af Besættelsestroppernes Kommandant. Det over England gaaende Telegraf-Telefonsamkvem med Færøerne, Island og Grønland vil ligeledes være at spærre.
- 11) Anvisning til Pressen og Radiofonien om kun at bringe militære Efterretninger med Billigelse af de tyske Værnemagtskontorer. Dispositionsret til den tyske Øverstkommanderende over Radiostationerne for Kundgørelser fra denne.
- 12) Udførselsforbud for Krigsmateriel fra Danmark til Udlandet.
- 13) Formidlinger af alle de Opraab og Befalinger, som den danske Regering paa Grund af foranstaaende Funkter maa udstede, maa, saafremt Radioen benyttes dertil, først og fremmest ske med Anvendelse af Kode, hvilken Kode maa være Tysklands Modstandere ubekendt. Frigivelse af aaben Radioudsendelse over Radiostationerne forbeholdes indtil videre Besættelsestroppernes Øverstkommanderende.

oooooooooooooooo

Samtidig overfaldt Tyskerne Danmark. Den tyske Kommandør udsendte følgende Opraab (Løbesedler nedkastet fra Flyvemaskiner, Plakater paa Husene), som her gengives ordret:

O P R O P.

Til Danmarks Soldater og Danmarks Folk.

Uten Grund og imot den tyske Regjerings og det tyske Folks oprigtige Ønske, om at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk, ha Englands og Frankrigs Magthavere ifjor i September erklæret Tyskland Krigen.

Deres Hensigt var og blir, efter Mulighed, at træffe Afgjørelser paa Krigsskuepladser som ligger mere afsides og derfor er mindre farlige for Frankriget og England, indet Haab, at det ikke vilde være

mulig for Tyskland, at kunne optræde stærkt nok imot dem.

Af denne Grund har England blandt andet stadig krænket Danmarks og Norges Neutralitet og deres territoriale Farvand.

Det forsøgte stadig at gjøre Skandinavien til Krigsskueplads. Da en yderligere Anledning ikke synes at være givet, efter den russisk-finske Fredsslutning, har man nu officielt erklæret og truet, ikke mere at taale den tyske Handelsflaates Seilads indenfor dansk Territorialfarvand ved Nordsjøen og i de norske Farvand. Man erklære selv at ville overtage Politiovsigten der. Man har tilslut truffet alle Forberedelser for overraskende at ta Besiddelse af alle nødvendige Støtepunkter. Aarhundredets største Krigsdriver, den allerede i den første Verdenskrig til Ulykke for hele Menneskeheden arbejdende Churchill, uttalte det aapent, at han ikke var villig til at la sig holde tilbage af "legale Afgjørelser eller nøitrale Rettigheder som staar paa Papirlapper".

Han har forberedt Slaget mod den danske og den norske Kyst. For nogen Dage siden er han blit udnævnt til foransvarlig Chef for hele den britiske Krigsføring.

Den tyske Regering har til nu overvaaket denne Mands Forholdsregler, men den kan ikke taale, at en ny Krigsskueplads nu blir skaffet efter de engelsk-franske Krigsdriveres Ønsker.

Den danske og den norske Regjering har siden Maaneder hat Beskjed om disse Forsøk.

Likeledes er deres Holdning ingen Hemmelighed for den tyske Regjering. De er hverken villige til eller istand til at kunne yde en virksom Modstand mot det engelske Indbrud.

Derfor har England besluttet at foregripe det engelske Angrep og med sine Magtmidler selv at overtage Beskyttelsen av Danmarks og Norges Kongeriges Nøitralitet og værne den saalænge Krigen varer.

Det er ikke den tyske Regjerings Hensigt at skaffe sig et Støtepunkt i Kampen mod England, den har udelukkende det Maal at forhindre, at Skandinavien blir Slagmark for de engelske Krigsudvidelser.

Af denne Grund har stærke tyske Militærkræfter siden idag morges tat Besiddelse af de vigtigste militære Opjekter i Danmark og Norge. Over disse Forholdsregler træffes der for Tiden Overenskomster mellem den tyske Riksregjering og den kongelige danske Regjering. Disse Overenskomster skal sikre at Kongeriget bestaar videre, at Hæren og Flaaden oprettholdes, at det danske Folks Frihet agtes, og at dette Lands fremtidige Uafhængighed fuldt ud sikres.

Indtil disse Forhandlinger er afsluttet, maa det ventes at Hæren og Flaaten har Forstaaelse for dette, likeledes at Folket og alle kommunale Steder er fornuftige og har god Vilje, slik at de undlader enhver passiv eller aktiv Motstand. Den vil være uten Nytte og bli brudt med alle Magtmidler. Alle militære og kommunale Steder anmoder derfor om straks at opta Forbindelsen med de tyske Kommandører.

Folket opfordres til at fortsætte det daglige Arbejde og til at søge Rolighed og Orden.

For Landets Sikkerhed mot engelske Overgreb sørger fra nu af den tyske Hær og Flaade.

Den tyske Kommandør
KAUFISCH.

Understregningerne er mine- men der gives her ganske eensidede Løfter - om at respektere vor indre Frihed og at gengive os vor Uafhængighed. Betingelserne er, at der ikke ydes Modstand, og at Danmark bøjer sig for Kravene, at Danmark kapitulerer. Her er ikke Tale om en Overenskomst men om noget meget sterkere - det eensidede Løfte fra Overfaldsmagten om, saafremt Modstand ikke ydes, da at respektere Landets indre Frihed,

Hvor interessant det end er at skildre de følgende halvanden Times Begivenheder undlades dette, da det for saa vidt ligger uden for den stillede Opgave. Det er tilstrækkeligt at fremhæve, at den danske Regering (d.v.s. Kongen og de paa Amalienborg tilstedeværende Ministre: Stauning Munch og Alsing Andersen) besluttede at kapitulere og bøje sig for den tyske Trusel. Det bør nævnes, at den danske Soldat kæmpede tappert, offerviligt og godt i Sønderjylland de faa Timer han fik Lov dertil, d.v.s. inden Meddelelsen om Kapitulationen naaede frem. Men det er aldrig nogensinde fra tysk Side hævdet, at Danmark ikke gik ind paa de stillede Betingelser og prompte opfyldte dem. Kampen i Sønderjylland kan der paa ingen Maade fra tysk Side anvendes til Begrundelse for ikke at opfylde sine Løfter.

Samme Dag - den 9. - skrev den danske Regering saaledes til den tyske Gesandt :

Hr. Gesandt,

Den kgl. danske Regering har gjort sig bekendt med Indholdet af de Dokumenter, De overrakte mig i Morges.

Den har bemærket sig, at tyske Troppers Betrædelse af dansk Jord ikke er sket i fjendtligt Sindelag, samt at den tyske Rigsregering ikke gennem sine Forholdsregler har den Hensigt, nu eller i Fremtiden at antaste Kongeriget Danmarks territoriale Integritet eller politiske Uafhængighed.

Efter Modtagelsen af denne Meddelelse har den danske Regering i den givne Situation besluttet sig til at regulere Forholdene her i Landet under Hensyntagen til den skete Besættelse. Den fremsætter dog sin alvorlige Protest mod denne Krænkelser af Danmarks Neutralitet.

Modtag, Hr. Gesandt, Forsikringen om min udmærkede Højagtelse.
(sign.) P. Munch.

Til Hr. von Renthe-Fink,
Tysk Gesandt,
København.

og udsendte nedenstaaende Telegram til samtlige Gesandtskaber og udsendte Konsuler:

Tyske Tropper har Natten til 9. April overskredet den danske Grænse og har gjort Landgang i København og forskellige andre danske Havne stop I Memorandum modtaget fra den tyske Regering samt i tysk Opraab nedkastet fra Flyvemaskiner motiveres Besættelsen med at Tyskland vil foregribe engelsk Angreb og yde Beskyttelse af Danmarks Neutralitet saalænge Krigen varer stop De tyske Tropper besætter de vigtigste militære Opjekter i Danmark stop Ifølge Memorandum og Opraab er det den tyske Regerings Hensigt at sikre Kongerigets territoriale Integritet Hærens og Flaadens Opretholdelse Folkets Frihed og Landets fremtidige politiske Uafhængighed stop I et af Regeringen til det danske Folk udsendt Opraab udtales følgende Citat Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, som har fundet Sted og i Henhold dertil kundgøres følgende Kolon De tyske Tropper der nu befinder sig her i Landet træder i Forbindelse med den danske Værnemagt og det er Befolkningens Pligt at afholde sig fra enhver Modstand overfor disse Tropper stop Den danske Regering vil forsøge at sikre det danske Folk og vort Land imod de af Krigsforhold følgende Ulykker og opfordrer derfor Befolkningen til rolig og behersket Holdning overfor de Forhold som nu er opstaaet stop

Ro og Orden maa præge Landet og loyal Optræden maa udvises overfor alle som har en Myndighed at udøve Citat Slut

Etrangeres.

Det er naturligvis klart, at der efter den 9. April har været talløse Forhandlinger med Tyskerne, flest vel om Vareudvekslingsspørgsmaal, og at der som Afslutning paa disse er indgaaet "Overenskomster" om hvad Danmark skulde have af Varer og hvad Danmark skulde levere, og der er naturligvis ogsaa truffet Aftaler - mangfoldige endda - om en Række andre Spørgsmaal - om dem alle gælder, at Danmark har handlet og handler med Pistolen paa Brystet, ufrat - man kan knap nok kalde det andet end tvungne Overenskomster; men selve det grundlæggende for vore Forhold, for hele vor Tilværelse, det er de nævnte eensidige Løfter af 9. April.

Man kan ogsaa udtrykke det saaledes, at Danmarks og det danske Folks Retsgrundlag hviler paa - indadtil og udadtil -: Vor Grundlov og de dertil knyttede Love og de tyske Løfter af den 9. April.

Det næste Spørgsmaal bliver da dette: Har Tyskerne nu gennem disse to Aar opfyldt deres Løfter.

(I Parentes har jeg Trang til at fremhæve, at jeg kort efter den 9. April i 18 Mandsudvalget stillede positivt Forslag om, at Danmark skulde sende Tyskerne en Note, som understregede Løfterne af 9. April, og som i Henhold hertil ganske konkret angav, hvor vi vilde holde, hvad vi var gaaet ind paa ved Kapitulationen; dette Forslag blev pure afvist af Udenrigsministeren og fik iøvrigt ikke Tilslutning fra anden Side).

Det kan da straks fastslaas, at Tyskerne ikke i nogen Henseende har opfyldt deres Løfter, Tyskerne har i disse to Aar mere og mere strammet Haanden om Danmarks Strube og paa enhver Maade - endog ved Trusler om at fragaa Løfterne - tvunget deres Vilje igennem.

Jeg skal gaa over til at nævne den Række Overgreb, Tyskerne har gjort sig skyldige i, men forinden maa jeg gøre den personlige Bemærkning at der ikke i min Redegørelse ønskes lagt nogen Afstandstagen fra, at Samlingsregeringen fortsat skal virke, jeg havde ønsket, at den havde sagt Nej ved mangfoldige Lejligheder, men vi er ikke Domme og vi fordømmer ikke - og ved enhver Lejlighed er jo Problemet opstaaet, om man samtidig skulde sige Nej til Tyskerne og have en splittet dansk Regering eller i bedste Fald sige Ja og have Splittelse i Regeringen og blandt Partierne.

Der er maaske Grund til forud at nævne, at Regeringsrekonstruktionen af 8. Juli 1940 alene var et indre dansk Spørgsmaal, foraarsaget ved et konservativt Ønske om en mindre Regering og Fagministerier til alle Ministre og endvidere et - efter min Mening i Situationen - taabeligt

Krav om at først og fremmest Munch skulde gaa af. Jeg har Lov til at fremhæve, at jeg havde advaret - og ogsaa tilsidst sejret paa mit Standpunkt - men da var Begivenhederne for langt fremme og andre Indflydelser gjorde sig gældende, og Rekonstruktionen kom, saaledes som den er kendt.

Jeg tager Begivenhederne under mine fælles Synsmaader:

1. Ministerkriserne.

Naar Christmas Møller traadte tilbage som Handelsminister den 3. Oktober 1940, skyldtes det Henstilling fra Stauning, idet man forventede, at Tyskerne ellers vilde forlange det. Den angivne Begrundelse (politisk Organisationsarbejde) var opfundet til Lejligheden. Det viste sig ogsaa, at Renke-Fink senere sagde til Scavenius, at det var godt, C.M. var gaaet, thi ellers maatte Tyskerne have forlangt det.

I Januar-Februar 1941 var der en meget langvarig Ministerkrise. Den tyske Gesandt henvendte sig til Scavenius og forlangte Staunings Afgang, idet Tyskerne ikke vilde have en Marxist i Spidsen for Regeringen - og man forlangte tillige Buhls, Bordings, HaraldsPetersens og Fibigers Afgang. Hvor ringe Begreb Tyskerne har om danske Forhold, vises deraf, at det blev nævnt, at man jo kunde tage Kreditforeningsdirektør Finsen, Bramsnæs eller Himmelstrup i Stedet for Buhl, at man kunde erstatte Harald Petersen med enten HRS. Gamburg, Rytter, Steinke eller Popp-Madsen (Ekspeditionssekretær i Justitsministeriet, Nazist) og Fibiger med Skat Hoffmeyer (Anken mod Fibiger var den, at han var Formand for Alsangkomiteen, som Skat Hoffmeyer var Medlem af). Omtrent samtidig hermed henvendte andre tyske Kredse til Stauning (Dr. Meissner) og fortalte Stauning, at man blot ikke vilde have ham som Statsminister; han kunde blive Udenrigsminister og Scavenius erstatte Zahle i Berlin. Det hele var saa oplagt taabeligt - og løb ud til intet - afbødet vel sagtens af Christmas Møllers Tilbagetræden og Hødtoft Hansens og H.C. Hansens Tilbagetrukthed. Den næste Ministerkrise indtraadte i Begyndelsen af Juni 1941, da Tyskerne forlangte Justitsminister Harald Petersen Tilbage-træden som Følge af nogle Uroligheder ved en dansk-tysk Fodboldkamp. Harald Petersen havde selvsagt intet Ansvar for manglende Politi ved denne Lejlighed, men han var ikke Tyskerne behagelig - og han maatte gaa. Senere har der ved forskellige Lejligheder været nævnt Utilfredshed med Fibiger, Buhl og Jørgen Jørgensen, men til noget konkret har det aldrig udviklet sig.

Da Christmas Møller var gaaet af som Handelsminister, valgtes han til Medlem af Partiernes Samarbejdsudvalg. Renke Fink forlangte, han skulde nedlægge dette Mandat, og det opfyldtes. Ved Aarsskiftet 1940-41

forlangte Tyskerne først Mødeforbud for Christmas Møller, og Udenrigsministeriet gav Ordre til den danske Presse om ikke at omtale C.M.'s Møder og ikke annoncere dem; i Begyndelsen af Januar sendte Tyskerne en Note til Scavenius om, at C.M. skulde nedlægge sit Mandat som Rigsdagsmand og fratræde sin Stilling som Det konservative Folkeparti Forretningsfører. Hvis Kravene ikke opfyldtes truede man med at foretage vidtgaaende Forholdsregler (Gestapo, større militær Besættelse etc.) I Fortsættelse heraf krævede man, at Hedtoft Hansen og H.C. Hansen skulde fratræde deres ledende Stillinger i Partiet - de fik efter lange Forhandlinger Lov til at blive som Rigsdagsmænd.

3. Kommunalvalg.

Tyskerne forlangte de kommunale Valg i Marts 1941 aflyst. Begrundelsen var, at nu stod man foran den store Foraarsoffensiv, Krigen skulde afgøres, og saa kunde man ikke holde kommunale Valg i Danmark. Begrundelsen er oplagt taabelig. Der var ingen anstændig tysk Interesse knyttet til Spørgsmaalet. Det er klart at kun de danske Nazister havde Interesse i, at der ikke blev holdt Valg, idet alle maatte regne med, at der vilde blive stemt umaadeligt stærkt - stærkere end normalt ved et kommunalt Valg - og at Nazisterne vilde faa en stormende Fiasko - ja, knap nok turde opstille Lister, hvad de ikke gjorde i Silkeborg og i Grenaa, hvor der paa Grund af Indlemmelse var Valg. Der er kun to Forklaringer paa det tyske Krav; enten vilde de overhovedet ikke have Valg i Danmark, d.v.s. blande sig i vore indre Forhold, eller ogsaa gennemtrumfede de deres Krav af Hensyn til de danske Nazister, hvilket viser et Samarbejde med dette Parti, som er i voldsom Uoverensstemmelse med Løftet om ikke at blande sig i vore indre Forhold.

4. Militære Forhold.

Tyskerne havde lovet, at Danmark ikke skulde være Angrebsbasis. Ikke desto mindre er der i Jylland bygget for Snese af Millioner Kroner Flyvepladser, og en Ubaadsstation bygges efter sigende for Tiden i Esbjerg

Tyskerne havde lovet, at den danske Hær og Flaade skulde beholde sine Vaaben. Allerede meget tidligt tog Tyskerne vort Luftværnsskyts og i Foraaret 1941 6 af vore Torpedobaade (5 nye og 1 gammel).

5. Presse og Radio.

I Realiteten er der indført streng Censur her i Landet. Bøger forbydes inden Udgivelsen, Radioprogrammerne er under Kontrol og det ikke blot med Hensyn til militære Meddelelser.

Frå Radioen kan nævnes, foruden meget nærgaaende Censur, at et Foredrag om Georg Brandes i Anledning af 100-Aars Dagen maatte aflyses, at det blev forbudt Henning Kehler at tale om Digteren Meir Goldschmidt, at en Medarbejder, som er Halvjøde, blev forlangt betydelig nedsat m.H.t. Udsendelser. For slet ikke at tale om Radioavisen.

Presseattachéen Dr. Meissner har Gang paa Gang ført et meget truende Sprog overfor Pressen og truet med de voldsomste Repressalier, om den ikke fulgte hans Krav. Direkte har man grebet ind i hvert Fald i følgende Tilfælde: Helweg Larsens Afgang fra Kristeligt Dagblad, H.P. Sørensens Afsked fra Social-Demokraten, Schochs Afsked fra Nationaltidende, Politikens Ansættelse af en Medredaktør. Svenske Blade bliver i stort Tal forbudt indført i Landet.

6. Talere.

Foruden et vist Forbud mod de ovennævnte Rigsdagsmænds Taleret (som i hvert Fald Christmas Møller har afvist) har Tyskerne stillet Krav m.H.t. Pastor Kaj Munk, Pastor Falk-Hansen og Arne Sørensen. Et særligt Kapitel af særlig grell Karakter er Dr. la Cour Sagen. Dr. la Cour havde længe været paa Tyskernes sorte Tavle. Han fik jo saaledes en Dom i Efteraaret for sin Pjece. I Februar 1942 blev han atter arresteret af det danske Politi, anklaget for nogle Udtalelser ved et Møde i Rødovre. To Dage efter Arrestationen forlangte Tyskerne ham udleveret til den tyske Afdeling paa Vestre Fængsel. Dette skete - helt opklaret, hvem der har Ansvaret herfor, er det vist ikke - og Tyskerne tog ham i Forhør. Efter meget energiske Forestillinger fra dansk ^{side} blev han dog efter en Del Dages Forløb tilbageleveret til den danske Afdeling. Sagen verserer stadig. Og Anklagen mod la Cour er meget spinkel. Men Tyskerne truer med at føre ham til Tyskland, om Straffen ikke bliver haard. Dette er en oplagt Retskrænkelse. I den samme Sag indkaldte Tyskerne 3 danske Borgere som Vidner - og disse maatte møde for den tyske Embedsmand uden at have danske Bisidder med. Atter en oplagt Retskrænkelse. De 3 Vidner blev truede med Fængsel, med at de ikke saa deres Paarørende i lang Tid, og saa fremdeles.

7. Kirken.

Der har adskillige Gange været klaget over Prædikener - Kaj Munks, Slotspræst Geismars ved Rigsdagsaaabningens Gudstjeneste m.fl. Sagerne er til Dato ikke blevet til mere.

8. Lovgivning.

Ringvejen ved København, Rødby-Guldborg Vejen, den nye Lollands Bane er alt tyske Krav.

Skærpelse i Straffeloven, ganske særligt ovennævnte Lov af

18. Januar 1941 ang. Tillæg til borgerlig Straffelov med Bestemmelser af en saa løs Karakter, at alt kan falde ind under Bestemmelserne. Anti-Kommunistloven gælder det samme. Arrestationerne af Kommunisterne med oplagte Grundlovsbrud var tyske Krav.

Fratagelsen af Forfatterunderstøttelsen til Kirk, Soya og Andersen Nexø var tyske Krav.

9. Udlandet.

Afbrydelsen af den diplomatiske Forbindelse med Rusland og Afskedigelsen af Grev Rewentlow som tidligere af Minister Kauffmann var tyske Krav. Kongens Reskript ligeledes. Det samme gælder Statsministerens Tale om Island i Folketinget den 20. Maj 1941.

10. Danske Nazister.

Et helt Kapitel for sig selv er Forholdet til de danske Nazister. Det er tidligere nævnt, hvorledes de danske Nazister i Virkeligheden bød Tyskerne velkommen den 9. April. Og skønt Tyskerne lovede højtideligt ikke at blande sig i vore indre Forhold, har Tyskerne paa enhver optænkelig Maade støttet den danske Nazisme. Her skal i og for sig ses bort fra den ganske særlige Fremhævnning af dem, som er fortsat hele Perioden. Her tages kun Kendsgerninger.

Straks efter den 9. April udstedte Regeringen Forbud mod offentlige Møder. Nogle faa Maanøder efter blev dette i to Tempi hævet efter tyske Krav. Den danske Regering maatte skønne, at det var den, som skulde holde Ro og Orden i Landet, hvad der var formaalstjenligt herfor. Kunde, som ønskede Uro og Ballade, som kunde give Tyskerne Basis for at gribe ind, kunde ønske Mødeforbudet hævet. Og de danske Nazister troede, de kunde fiske i rørte Vande og foranledigede Hævningen. I Efteraaret 1940 udfoldede de danske Nazister en særlig voldsom Agitation og hver Dag lød det, at nu skulde de snart tage Magten i Landet. Nazisternes Forum-Møde med March til den lille Hornblæser den 17. November og Spadehuggermødet i Haderslev den 8. December viste enhver, som kunde se, hvorledes Stemningen var her i Landet, og Nazisternes Anslag afværgedes. Men om Tyskernes Hensigt kan der ikke være Tvivl. Om de kommunale Valg er der talt ovenfor.

Den nazistiske Presse nyder en Frihed, som ikke er givet den øvrige danske Presse. Gang paa Gang forfølges Tilhængere af Samarbejdet, anmeldes direkte til Tyskerne, medens det henstilles fra Udenrigsministeriet ikke at bruge Ord som Nazister, Frits-Clausen Folk o.s.v. Den danske Presse er, om den vil føje Udenrigsministeriets Pressebureau, i Realiteten afskaaret fra at svare Nazisterne. Et Ugeblad som Kamptegnet er

direkte pornografisk - men skride ind kan eller tør Regeringen ikke. Hvor Nazisterne faar deres Penge fra er ej heller vanskeligt at vide. De umaadelige Summer, deres Blade og Agitation maa koste, kan de ikke faa fra dansk Side.

11. Jødespørgsmaalet.

Jødespørgsmaalet har været ventileret fra tysk Side, men Tyskerne er blevet afvist. Over Radioen er talt i denne Forbindelse. Tyskerne har nægtet flere danske Tirmaer Varer, selvom disse (hvor Indehaverne er Jøder) har handlet med Tyskerne i mange, mange Aar.

12. Standardne, Nordland, og Frikorps Danmark.

Tyskerne har Gang paa Gang forlangt Pressetjeneste til Gunst for disse Korps, skønt de vel vidste, hvilken Anskuelse det overvældende Flertal af det danske Folk har overfor disse Korps.

Der kunde selvsagt nævnes meget andet, Spørgsmaal som er blevet afvist og Spørgsmaal som nu er glemt. "Ikke mere" siger maaske en og anden - men dette er forkert. Langsomt, men maalbevidst strammes Lænkerne om det danske Folk. Mere og mere skal vi knuges under Trykket, og medens Tyskerne og deres faa danske Venner har frit Slag, skal det efterhaanden være umuligt for den rene Danskhed at komme til Orde. Maalbevidst skal her som i alle de andre erobrede og besatte Lande Sandheden trædes under Fødder, og der skal aldeles ingen Ret være for os andre til at angive vor Anskuelse. Det foregaar maaske meget umærkeligt, men er saa meget desto farligere - og den store Fære er, at den almindelige Befolkning, som har nok at tage Vare paa med sit eget, egentlig ikke mærker, hvad det er, som sker.

Hele denne Udvikling kulminerede foreløbigt omkring Begivenheden i Anledning af Anti-Kominternpagten og det er umaadelig lærerigt at studere, hvad der skete (den 20.-23. November 1941) og Reaktionen eller rettere den manglende Reaktion senere.

13. Anti-Kominternpagten.

Anti-Kominternpagten er af 25. November 1936 afsluttet mellem Tyskland, Italiën og Japan. Den kan vel nærmest kaldes en symbolsk Pagt, idet den vel egentlig kun forpligter Underskriverne til at bekæmpe Kommunismen indenfor Landets egne Grænser. Den maa ikke forveksles med Tre-magtpagten indgaaet mellem de samme Lande af 27. September 1940, som er en politisk-militær Pagt. Andre Lande slutter sig senere til begge Pagter Anti-Kominternpagten var indgaaet for 5 Aar og skulde altsaa fornyes den 25. November 1941.

Den 20. November 1941 retter den tyske Gesandt en Henvendelse

til Udenrigsminister Erik Scavenius med Forespørgsel, om Danmark vil tiltræde Anti-Kominternpagten. Spørgsmaalet fremsættes som en "Føler". Scavenius svarer, at han skal forelægge Sagen for Regeringen, og det maa utvivlsomt kunne hævdes, at Scavenius forringer den danske Stilling med ikke straks at svare, at det vil vi ikke. Det er jo næsten en almindelig anerkendt Troessætning, at Scavenius er saa enestaaende dygtig. Begivenhederne her, som tidligere baade m.H.t. Mønt- og Toldunionsplanerne og Ministerkrisen i Januar-Februar 1941 synes mig at vise noget andet.

Det er jo ingen Kunst at sige ja. Kunsten under de nuværende Forhold er at sige Nej.

Forhandlingerne i Ministeriet begynder Torsdag Eftermiddag - og i Løbet af Fredagen den 21. og Lørdagen den 22. November presses Regeringen mere og mere af den tyske Gesandt; det er nu ikke mere en Henstilling eller en blot og bar Føler, det er et Krav. Regeringen er meget modvillig, og der kan tales om egentlig Ministerkrise paa Spørgsmaalet. Det vil vist være uden Interesse at gennemgaa i Enkeltheder, hvorledes hver enkelt Minister har stillet sig. Kongen holder to Statsraad om Spørgsmaalet - det ene Lørdag den 22. November om Formiddagen, hvor Kongen angiver sin Stilling som værende den, at han kun vil handle i Overensstemmelse med Regering (Ministeriet) og Rigsdag, det andet Søndag Aften sent, hvor Pagten tiltrædes. Spørgsmaalet forhandles indgaaende med Samarbejdsudvalget, og det bestemmes, at Partierne skal indkaldes til Møder Søndag Aften for at tage Stilling til Spørgsmaalet.

I Ministermødet Lørdag den 22. November viser Stillingen sig at være den, at Stauning, Scavenius, Thune Jacobsen, Gunnar Larsen og Kjærboel meget bestemt tilraader at svare Ja, og Stauning og Scavenius meddeler, at de vil demissionere, saafremt Pagten ikke tiltrædes. De syv andre Ministre vil svare Nej. Jeg skal ikke her komme ind paa, hvad der iøvrigt sker fra Lørdag til Søndag. Det er klart, at alle er betænkkelige ved at faa Konflikt med Tyskerne og samtidig have en splittet Regering og Ministerkrise; det er ligeledes klart, at i ganske særlig Grad maatte Situationen gaa Socialdemokraterne paa Nerverne. Deres 4 Ministre stod standpunktsmæssigt 2 (Stauning og Kjærboel) mod 2 (Buhl og Bording), og Socialdemokratiet var ved Siden af alle de andre Ulykker, som kunde komme, ogsaa et splittet Socialdemokrati. Jeg skal altsaa ikke komme ind paa, hvem der stod længst imod og saa fremdeles - rent historisk vil Hendriksen hævde, at det var ham, der gjorde det.

Thi det som har den aldeles afgørende Betydning i det Forhold, vi her omtaler, nemlig det tyske Brud paa Løfterne og det, som har den afgørende Interesse.

Der skete nemlig dette efter de bedste Mønstre fra Natten mellem den 8. og 9. April, at den tyske Gesandt Natten mellem den 22. og Søndag den 23. November ringede til Scavenius og meddelte, at saafremt Danmark ikke tiltraadte Anti-Kominternpagten, vilde Tyskland fratræde Løfterne af 9. April og vilde indføre, hvad man kan kalde norske Tilstande i Danmark. Søndag den 23. November talte Stauning og Scavenius med Renthe-Fink Kl. 10, hvor Truslerne blev gentaget, og hvor en Note herom blev overrakt (et aide memoire). Dette er efter mit Skøn det aldeles afgørende. Tyskerne erklærer ganske roligt, at de vil bryde deres egne Løfter. Jeg skal aldeles ikke komme ind paa min egen Vurdering af, om man burde have sagt Nej - det er jo uden Interesse. Kun fastholde dette springende Punkt.

Endvidere bør nævnes, at Renthe-Fink paastod, at han handlede efter direkte Ordre fra Rigsudenrigsminister v. Ribbentrop, og at Tyskerne ikke vilde vente paa Rigsdagens Tilslutning - men vilde have Besked senest Søndag Eftermiddag (Partierne var indkaldt til Søndag Aften Kl. 21½). Det bør nævnes, at det (i hvert Fald for mig) er dunkelt, hvorvidt det voldsomme tyske Pres skyldtes, at Tyskland vilde have Finland med sammen med de andre Magter til Underskrivningen Tirsdag den 25. November i Berlin, og at Finland (som jo ikkr da var i Krig med England) ikke ønskede at tiltræde, men at Danmark skulde bruges til at presse Finland. Meget taler herfor. De følgende Møder Søndag den 23. November, som slutter med Statsraad Søndag Aften Kl. 11, er uden Interesse. Regeringen og Samarbejdsudvalget tiltræder om Eftermiddagen Pagten; Tyskerne faar Besked; Partierne samles Kl. 21½, og enten tiltræder de Beslutningen eller tager deres Partirepræsentanters Holdning til Efterretning. Det var endvidere vedtaget, at Regeringen samtidig med Meddelelsen om Anti-Kominternpagtens Tiltræden skulde udsende en Erklæring, som gav Udtryk for, at den ikke kunde bruges til, at Danmark blev paalagt politiske og militære Forpligtelser. Denne Meddelelse kom først ud Tirsdag. Nogle vil mene, at den stærke Uro om Tiltrædelsen skyldes dette Forhold. Men i hvert Fald er det klart, at Danmark havde afveget stærkt fra sin oprindelige Politik, som gik ud paa intet Skridt at foretage, som kunde præjudicere Landets Stilling. Nu havde Danmark tiltraadt en Pagt, som gjaldt for 5 Aar. Faren ved det foretagne Skridt var, at man ikke vidste, hvad Reaktionen hos Tysklands Modstandere vilde blive.

Udover Grev Rewentlows (Londongesandtens) Erklæring om, at han ikke mere kunde repræsentere Regeringen, synes Reaktionen at have været ringe. Alle udenfor Tyskland er ganske klare over, at det kun er under Tvang, Danmark har tiltraadt; men hvilke Følger det senere kan faa, er selvsagt ikke til at sige. Det mest karakteristiske ved hele

Sagen er vel egentlig, at Tyskland vilde have, at Tiltrædelsen skulde have Form af en frivillig Akt fra dansk Side, og at Tyskland her som paa alle andre Omraader ser ganske bort fra den historiske Sandhed.

14. Efter -

Efter Tiltrædelsen af Anti-Kominternpagten har der vel været forholdsvis Ro. Tyskerne har følt sig for m.H.t. Indførelse af Jødelovgivning i Danmark, men Regeringen har klart og bestemt afvist noget saadant. Forøvrigt kan Situationen vel nærmest betegnes ved en vis Afstumpning. Det er mit Indtryk, at Regeringen er afstumpet - og Befolkningen er det ogsaa. Hver Dag har nok i sin Plage. Det dalrer af, og man søger at klare sig bedst muligt. Vanens Magt er stor, og Vanen er en farlig Magt.

K O M M E N T A R E R O G K R A V .

De foreliggende Dokumenter viser klart, at Paastandene om, at Regeringen svævede i fuldstændig Uvidenhed om den forestaaende Besættelse, er i flaggrant Strid med Sandheden. Denne Paastand blev første Gang fremsat i Rigs-dagen den 9. April 1940 om Aftenen (Bilag 9) og er senere blevet gentaget utallige Gange paa Møder og i Pressen, og ingen har været i Stand til med tilstrækkelig Vægt at imødegaa dem. Beviserne for Regeringens Skyld er følgende:

- 1) Allerede den 4. April meddeler Gesandten, at paalidelige Efterretninger gaar ud paa, at Danmark skal besættes i næste Uge.
- 2) I de følgende Dage sender Gesandten den ene Indberetning efter den anden om Situationens stadig større Alvor.
- 3) Den 8. April Kl. 10,30 faar Regeringen Meddelelse om, at en tysk Eskadre er paa Vej gennem Storebælt mod Norge.
- 4) Samme Dag indberetter Hærens Efterretningssektion, at en 50-60 km. lang Motorkolonne staar umiddelbart foran den tysk-danske Grænse med March-Retning mod Danmark.

Trods disse Kendsgerninger, der utvivlsomt har haft adskillige Forløbere, og som kan suppleres af talrige andre, forsøger Regeringen at bilde Befolkningen ind, at Besættelsen kom som et Lyn fra en klar Himmel. Men hvorfor denne Usandhed? Svaret herpaa ligger lige for.

Den 19. Januar 1940 vedtog Folketinget en Beslutning, der efter almindelige parlamentariske Regler paalagde Regeringen i Tilfælde af Krænkelser af Danmarks Neutralitet at anvende alle til Raadighed staaende Midler (Bilag 9). Statsminister Stauning og Forsvarsminister Alsing Andersen bekræftede ved flere offentlige Udtalelser Regeringens Vilje til at anvende det militære Forsvar i Tilfælde af Angreb. Alligevel nægtede Regeringen, da den i Dagene fra den 4. til den 8. April fik Kendskab til det forestaaende Angreb, at træffe de fornødne Foranstaltninger, ja, man saboterede direkte enhver Anvendelse af de danske militære Stridskræfter.

Regeringsmedlemmerne har herved gjort sig skyldig i en alvorlig Embedsforbrydelse, nemlig først og fremmest Overtrædelse af borgerlig Straffelov § 156: "Naar nogen, som virker i offentlig Tjeneste eller Hverv, nægter eller undlader at opfylde én Pligt, som Tjenesten eller Hvervet medfører eller at efterkomme lovlig tjenstlig Befaling.....". Det foreliggende Materiale tyder imidlertid paa langt alvorligere Forbrydelser begaaet af den daværende Regering. Ved at sabotere de militære Myndigheders Forslag, har Regeringen saaledes i hvert Fald overtraadt

§ 110 i Straffeloven, hvorefter den, "der under Krig eller truende Udsigter hertil ved Raad eller Daad svækker den danske Stats Kampdygtighed, straffes med Fængsel indtil 12 Aar." Men Mistanken for egentlig Højforræderi hviler tungt paa de daværende Regeringsmedlemmer, og det maa være et rimeligt Krav fra det danske Folk, at der umiddelbart efter Krigen iværksættes en offentlig Undersøgelse af de udviste Forhold, og at alle skyldige straffes efter den før 9. April gældende Lovgivning.

Til yderligere Belysning af Regeringens Stilling skal vi henlede Opmærksomheden paa, at Udenrigsminister Munch end ikke fandt sig foranlediget til at underrette det udenrigspolitiske Nævn om den alvorlige Situation, og at Finansminister Buhl den 8. April gav Ordre til, at Grænsegendarmerne ikke maatte aabne Ild ved en tysk Grænseoverskridelse.

Men kunde det da i det hele taget nytte noget for vort lille Land at gøre Modstand? Vi har jo set, hvorledes det siden gik en Række smaa Lande, der var bedre forberedt end vi, og vi har oplevet Frankrigs Fald og Englands Krise. Rent bortset fra, at vi paa Forhaand mener, at kun et Folk, hvis Sønner er villige til betingelsesløst at sætte Livet ind for Fædrelandets Forsvar, i det lange Løb kan bestaa som en fri og uafhængig Nation, viser Kendsgerningerne med ubønhørlig Styrke, at et dansk Forsvar i alt Fald vilde have sinket Aktionen mod Norge og derved efter al Sandsynlighed umuliggjort den.

Trods Norges manglende militære Beredskab og trods Kaos, der herskede i de militære Kommandoforhold den 9. April, lykkedes det dog for Nordmændene at yde en saadan Modstand, at en rettidig foretagen Mobilisering antagelig vilde have forhindret den tyske Besættelse. Havde Danmark mobiliseret den 5. April om Aftenen, vilde den norske Mobilisering være fulgt umiddelbart efter, og hvad det havde betydet, fremgaar klart af de Udtalelser, Chefen for de tyske Invasionstropper i Danmark, General Kaupisch, paa 2-Aarsdagen for Danmarks Besættelse fremsatte i den tyske Presse. Han hævdede for det første, at det var af afgørende Betydning for Operationen, at hele Danmark blev taget paa een Dag, og at en Opsættelse paa blot et Par Dage i Danmark kunde have kompromitteret hele Foretagendet i Norge. Og for det andet, at et afgørende Moment ved Planens Gennemførelse var dens absolutte Hemmeligholdelse. Med andre Ord: hvis vi havde mobiliseret paa Baggrund af den Afsløring af Planerne, som Gesandstens Indberetninger var ensbetydende med, vilde man have fjernet Overraskelsesmomentet, og der er derfor en vis Sandsynlighed for, at Planen slet ikke var blevet

gennemført. Men selv om Tyskland alligevel havde forsøgt dette, vilde selv vore faa og svage Forsvarsstyrker ved blot een eller højst to Dages Kamp have haft afgørende Betydning. Regeringens Medlemmer og de højtstaaende Officerer indenfor Søværnskommandoen, der var informeret, ønskede imidlertid ikke at benytte deres Viden, og for denne Handling vil de komme til at staa til Regnskab.

Vi vil sammenfatte disse Bemærkninger i et Forlangende om Opgør med alle, der før eller efter Besættelsen har handlet imod Danmarks sande Interesser. Det danske Folk har et uafviseligt Krav paa at faa alle Enkeltheder at vide om Begivenhederne i de tunge Aprildage og Tiden derefter.